

Ταινίες για τη Διαφορετικότητα, Αντιρατσιστικές & Αντιφασιστικές

Ακαδημία Πλάτωνος – σκηνοθέτης: Φίλιππος Τσίτος (103 λεπτά)

Τέσσερις φίλοι περνούν τις μέρες τους χασομερώντας και σχολιάζοντας επιτιμητικά τους μετανάστες που δουλεύουν στην περιοχή, μέχρι την ημέρα που η μητέρα ενός από αυτούς αναγνωρίζει στο πρόσωπο ενός Αλβανού μετανάστη το χαμένο της γιο.

Μαύρο γάλα - σκηνοθέτης: Νίκος Τριανταφυλλίδης (90 λεπτά)

Ο Αλέκος, νεαρός συγγραφέας χάνει τη μούσα του και μαζί της την έμπνευσή του. Σαν μην έφτανε αυτό, μπλέκεται στα γρανάζια της Τηλεόρασης, γράφοντας σήριαλ της συμφοράς για την πρώην. Ο κολλητός του, μεγαλοεκδότης Σωτήρης Πούπαλος, προσπαθεί μάταια να τον βάλει στον ίδιο δρόμο. Όμως, τότε είναι που τα πράγματα γίνονται θεόστραβα.

Όνειρα σε άλλη γλώσσα - σκηνοθέτης: Λουκία Ρικάκη (68 λεπτά)

Έχει σημασία σε ποιά γλώσσα ονειρεύεται ένα παιδί; Δεν θα έπρεπε αλλά όταν η ζωή ακολουθεί τη δική της πολυπλοκότητα τότε και τα όνειρα μιλούν τη δική τους γλώσσα. Γλώσσα με αλήθεια, χιούμορ, πίκρα, απορία, τρυφερότητα, αγάπη. Και τα όνειρα γίνονται τόπος και δύναμη ζωής σε όποια γλώσσα, σε όποια συνθήκη και αποκαλύπτονται όταν βρουν γόνιμη γη. (2010)

See What I'm Saying: The Deaf Entertainers Documentary – σκηνοθέτης: Hilari Scarl (91 λεπτά)

Τέσσερις διασκεδαστές Κωφοί, τέσσερα αλληλένδετα ταξίδια. Ο Bob ήταν ντράμερ στο συγκρότημα «Ο Εφιάλτης του Μπετόβεν», το μοναδικό ροκ συγκρότημα Κωφών στον κόσμο, και τώρα σκοπός του είναι να ενώσει πάλι την μπάντα. Ο CJ είναι ένας διάσημος κωμικός που εξακολουθεί να είναι απελπισμένος όταν βρίσκεται μπροστά σε κοινό ακουόντων. Ο Robert είναι ένας λαμπρός ηθοποιός και καλλιτέχνης της παντομίμας, ως άστεγος όμως δίνει καθημερινά την δική του μάχη. Η TL είναι βαρήκη τραγουδίστρια και προσπαθεί να ολοκληρώσει το πρώτο της CD «Όχι αρκετά Κωφή». (2009)

Αγγίξτε τον Ήχο: ένα μουσικό ταξίδι με Evelyn Glennie - σκηνοθέτης: Thomas Riedelsheimer (99 λεπτά)

Ένα ντοκιμαντέρ που διερευνά τις διασυνδέσεις ανάμεσα στον ήχο, ρυθμό, χρόνο, και το σώμα ακολουθώντας την βιρτουόζο κρουστών Evelyn Glennie, η οποία είναι βαρήκη (2004).

Κι εγώ για μένα - σκηνοθέτης: Γρηγοράκης Τζώρτζης (19 λεπτά)

Ο Αντώνης πρέπει να γυρίσει γρήγορα σπίτι του. Η Ευτυχία είναι κολλημένη στην κίνηση. Μια ιστορία για μια σχέση αλληλεξάρτησης. Βασισμένη σε αληθινή ιστορία (2009).

Ισμαήλ - σκηνοθέτης: Γιώργος Ζαφείρης (30 λεπτά)

Δύο αλβανοί μετανάστες, ο Ισμαήλ και ο Μουρράς, έρχονται στην Αθήνα, ψάχνοντας τη «Γη της επαγγελίας». 1ο Βραβείο ταινίας μυθοπλασίας στο Φεστιβάλ μικρού μήκους Δράμας, 1994.

Ένας λαμπερός ήλιος - σκηνοθέτης: Βασίλης Λουlés (36 λεπτά)

Η Νατάσσα, Ρωσίδα μετανάστρια, ψάχνει για μια θέση στον ήλιο της Ελλάδας. 1ο Βραβείο ταινίας μυθοπλασίας στο Φεστιβάλ μικρού μήκους Δράμας, 2000.

Azur et Asmar (animation)

Ο λευκός, ξανθός, γαλανομάτης Αζούρ, κι ο μελαμψός σε όλα του Ασμάρ, μεγαλώνουν με την ίδια γκουβερνάντα στη μεσαιωνική Γαλλία. Αναπόφευκτα τα αγόρια χωρίζονται, όταν ο Ασμάρ με την γκουβερνάντα εκδιώκονται, αλλά σμίγουν ξανά όταν ο Αζούρ ταξιδεύει σε μια αδιευκρίνιστη χώρα που ακούγεται σαν την Αραβία, για να βρει και να παντρευτεί την πριγκίπισσα πέρα απ' τη θάλασσα.

Μη με φωνάζεις ξένο (ντοκιμαντέρ του Λευτέρη Χαρωνίτη)

Μέσα από την ταινία «Μην με φωνάζεις ΞΕΝΟ» δεκαεπτά άνθρωποι που ζουν και εργάζονται στην Κρήτη από διάφορες χώρες του κόσμου, προσπαθούν να περάσουν ένα μήνυμα: ότι είναι δίπλα μας, είναι οι γείτονές μας, είναι οι άνθρωποι που βιώνουμε μαζί το παρόν και αγωνιούμε από κοινού για το μέλλον.

Βρωμοέλληνες (ντοκιμαντέρ)

Με αφορμή την απαγόρευση της κυκλοφορίας των Αλβανών μετά την δύση του ηλίου απ' τον κοινοτάρχη του χωριού Παλαιό Κεραμύδι, τον Μάρτιο του 1998, ο Σ. Κούλογλου επισκέπτεται τους κατοίκους του χωριού και συμφωνούν σε μια συζήτηση πάνω στο θέμα της μετανάστευσης και του ρατσισμού, μετά την προβολή ενός ντοκιμαντέρ για τους Έλληνες μετανάστες στην Αμερική και την αντιμετώπισή τους. "Βρωμοέλληνες" ήταν το παρατσούκλι που είχαν δώσει οι Αμερικανοί που τους υποδέχθηκαν, μέσα απ' το οποίο επιχειρείται μια σύγκριση των Ελλήνων της Αμερικής, με τους Αλβανούς της Ελλάδας, οι οποίοι με την σειρά τους έχουν επιφορτιστεί με παρόμοιους υποτιμητικούς χαρακτηρισμούς από τον ντόπιο πληθυσμό (Το ντοκιμαντέρ υπάρχει στο youtube).

Passport please (ταινία)

Πρόσφυγες, λαθρομετανάστες, η δραματική περιπέτεια αμήχανων λαών που αναζητούν ασφάλεια, ένα κομμάτι ψωμί.

Τα μπλε γυαλιά (μικρού μήκους, σκηνοθέτης: Γιάννης Κουφονίκος & μαθητές του 4^{ου} Δημ. Σχολείου Αλεξάνδρειας Ημαθίας)

Ο Γιώργος πηγαίνει στο νέο σχολείο του φορώντας τα μπλε γυαλιά του. Δεν ξέρει ότι όλοι υποστηρίζουν μια ομάδα με μωβ χρώμα. Τα παιδιά παροτρύνουν το Νίκο να του πάρει τα μπλε γυαλιά. Εκείνος το κάνει και μάλιστα τον απειλεί να μη μιλήσει σε κανέναν. Τι θα γίνει τελικά; Τι λύση θα δώσουν τα ίδια τα μπλε γυαλιά.

Η ταινία γυρίστηκε με ευθύνη της ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΦΗΒΟΥ

Happy Feet - σκηνοθέτης: George Miller (109 λεπτά)

Ο μικρός Mumble είναι ένας αυτοκρατορικός πιγκουίνος αλλιώτικος από τους άλλους. Ενώ θα έπρεπε να διαθέτει μια όμορφη και ρυθμική φωνή, όπως και οι υπόλοιποι του είδους του, αυτός γεννήθηκε χορεύοντας κλακέτες! Οι γονείς του φοβούνται πως δε θα καταφέρει ποτέ να βρει την αληθινή αγάπη χωρίς να ξέρει το 'Τραγούδι της Καρδιάς', οι συμμαθητές του στο σχολείο τον κοροϊδεύουν και τελικά η ηγεσία της Αυτοκρατορικής Χώρας τον εξορίζει λόγω της ιδιαιτερότητάς του. Ο Mumble ξεκινάει ένα ταξίδι προς αναζήτηση της αλήθειας και της γνώσης και στην πορεία κερδίζει τη φιλία και την αποδοχή. Θα καταφέρει τελικά να αποστομώσει όλους όσους τον κατέκριναν και να γνωρίσει την αληθινή αγάπη;

Κάθε παιδί είναι ξεχωριστό - σκηνοθέτης: Taare Zameen Par, Ινδικής παραγωγής.

Ο Ισαάν είναι ένας μαθητής οκτώ χρονών, που αδυνατεί να συμμετάσχει αποτελεσματικά στη μαθητική ζωή. Δεν μπορεί να γράψει σωστά, δεν μπορεί να συγκεντρωθεί στα μαθήματά του, δεν μπορεί να μάθει. Οι γονείς του και οι δάσκαλοί του τον θεωρούν ανόητο και τεμπέλη και τον πιέζουν για να «διορθωθεί», ενώ αυτός, αδυνατώντας να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των γύρω του, βρίσκει καταφύγιο στη ζωγραφική. Τα πράγματα χειροτερεύουν, όταν οι γονείς του αποφασίζουν να τον στείλουν εσώκλειστο σε ένα αυστηρό σχολείο σε άλλη πόλη. Έτσι, στα προβλήματά του προστίθεται και ο χωρισμός του από την οικογένεια. Ο μικρός Ισαάν κλείνεται στον εαυτό του και αρνείται ακόμη και τη μόνη του διέξοδο, τη ζωγραφική. Τα πράγματα αλλάζουν όταν ο νέος δάσκαλος των καλλιτεχνικών, που είχε κι αυτός μαθησιακές δυσκολίες όταν ήταν μαθητής, αντιλαμβάνεται ότι το πρόβλημα δεν βρίσκεται στον Ισαάν αλλά στον τρόπο που τον αντιμετωπίζουν. Καταλαβαίνει ότι είναι ένα παιδί με ξεχωριστές ικανότητες και ξεχωριστές ανάγκες. Κεντρίζοντας το ενδιαφέρον του κι εκμεταλλευόμενος την πλούσια φαντασία του Ισαάν, καταφέρνει να τον κάνει να ξαναβρεί τη χαμένη του αυτοπεποίθηση και να ξεχωρίσει ανάμεσα στους συμμαθητές του...

ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΟΥΣ ΤΟΙΧΟΥΣ - σκηνοθέτης: Λοράν Καντέ (2009 - 128 λεπτά, γαλλικός Χρυσός Φοίνικας)

Ο Φρανσουά και οι καθηγητές συνάδελφοι του, προετοιμάζονται για την καινούργια σχολική χρονιά, στο γυμνάσιο μιας σκληρής, εργατικής συνοικίας. Οπλισμένοι με τις καλύτερες προθέσεις, δεν πτοούνται από τις δύσκολες συνθήκες εργασίας και θα προσπαθήσουν με όλες τους τις δυνάμεις να μεταδώσουν γνώση, στους μαθητές τους. Κουλτούρες και συμπεριφορές έρχονται σε αντιπαράθεση μέσα στη τάξη, σε έναν μικρόκοσμο που αντιπροσωπεύει τη Γαλλία του σήμερα. Οι μαθητές είναι διασκεδαστικοί αλλά και δύστροποι. Αυτό μπορεί να υπονομεύσει τον ενθουσιασμό των χαμηλόμισθων καθηγητών. Ο Φρανσουά επιμένει να διατηρεί στη τάξη μια ατμόσφαιρα σεβασμού και αξιοπρέπειας. Απορρίπτει τη σοβαροφάνεια και τον αυταρχισμό. Είναι σε ακραίο βαθμό ειλικρινής και αυτό είναι πρωτόγνωρο για τους μαθητές. Όμως έρχεται μια στιγμή που οι αρχές που έχει επιβάλει στη τάξη του δοκιμάζονται, όταν ένας μαθητής αμφισβητεί τις μεθόδους του.

Βερίκοκα στο καλάθι - σκηνοθέτης: Τάκης Τουλιάτος (1992)

Η ταινία εκφράζει την αγωνία της διατήρησης της ταυτότητας των Ελλήνων μεταναστών στην Ευρώπη. Στην Πολωνία το 1991 ένας πατέρας και ο θετός γιος του, Έλληνες πολιτικοί πρόσφυγες, κατοικούν σε μια γειτονιά ανθρακωρύχων εδώ και σαράντα χρόνια. Τα μόνιμα ερωτήματα *τι είναι η πατρίδα* και *ποια είναι τελικά η πατρίδα* διατρέχουν την ταινία και οδηγούν σε ένα βαθύτατο προβληματισμό.

Απ' το χιόνι - σκηνοθέτης: Σωτήρης Γκορίτσας (1993)

Η υπόθεση της ταινίας είναι η *κάθοδος* δύο φίλων βορειοηπειρωτών από τα *χιόνια* της Αλβανίας έως τη *ζέστη* στην καρδιά της Αθήνας. Στην Αθήνα βρίσκονται αντιμέτωποι με το ρατσισμό των Αθηναίων, την πείνα, την εξαθλίωση, το θάνατο και γενικά το γκρέμισμα των ονείρων τους. Η μόνη λύση είναι η επιστροφή τους στην Αλβανία. Η αμεσότητα και η αληθοφάνεια της ταινίας την κάνουν να μοιάζει με ντοκιμαντέρ.

Η σφαγή του κόκορα - σκηνοθέτης: Ανδρέας Πάντζης (1995)

Ο Βορράς και ο Νότος είναι το θέμα της ταινίας του Κύπριου Ανδρέα Πάντζη. Ο νότος της Ευρώπης είναι ο βορράς για το Πακιστάν, την Ινδία, τις Φιλιππίνες, ενώ το ζητούμενο είναι ένα: μια καλύτερη ζωή. Οι ήρωες της ταινίας πηγαίνουν στις Αραβικές χώρες ή στην Αμερική για τον ίδιο λόγο που οι Πακιστανοί εργάτες ή οι Φιλιππινέζες πηγαίνουν στην Κύπρο. Αξιοπρόσεκτο είναι ότι στην ταινία οι εργοδότες μιλούν μόνο αγγλικά, ενώ οι μετανάστες στη γλώσσα της πατρίδας τους. Η ηρωίδα της ταινίας, δεν μιλάει καθόλου, παρά μόνο ακούει και αισθάνεται. Ανδεικνύεται, έτσι, με ποιητικό τρόπο το πρόβλημα της επικοινωνίας.

Μιρουπάφσιμ - σκηνοθέτες: Χρήστος Βούπουρας - Γιώργος Κόρρας (1997)

Η αλβανική λέξη *μιρουπάφσιμ* που σημαίνει *άντε γεια σου* και υποδηλώνει ότι *θα τα ξαναπούμε* ή *στο επανιδείν*, όπως λέμε, εκφράζει τα αισθήματα και τη συμπεριφορά των Ελλήνων προς τους Αλβανούς μετανάστες των τελευταίων ετών. Διαπιστώνεται η άδικη και άνιση μεταχείρισή τους, η διάθεση της ελληνικής κοινωνίας να εκμεταλλευτεί τη φτώχεια τους καθώς επίσης και η τάση ενσωμάτωσης και ομογενοποίησής τους. Παράλληλα, όμως, φαίνεται και η συνειδητοποίηση των αρνητικών αισθημάτων των Ελλήνων, το πέρασμα σε μια ωριμότητα και η αναμέτρηση με την ήδη διαμορφωμένη προσωπικότητα του καθενός μας.

Βαλκανιζατέρ - σκηνοθέτης: Σωτήρης Γκορίτσας (1997)

Πρόκειται για μια *ταινία δρόμου* που παρακολουθεί την πορεία δύο φίλων. Η πορεία, όπως και η σημασία ενός ταξιδιού που κάνουν, είναι διπλή. Αφενός διασχίζουν τα Βαλκάνια και τη Δυτική Ευρώπη για να βγάλουν ευκαιριακό χρήμα, όπως οι ίδιοι νομίζουν, και αφετέρου πραγματοποιείται και μια βαθύτερη γνωριμία με τον ίδιο τους τον εαυτό. Η ταινία, επομένως, δείχνει την κοινωνικοοικονομική κατάσταση του νεοέλληνα καθώς και τη θέση του ανάμεσα στους Βαλκάνιους γείτονες και στους δυτικοευρωπαίους εταίρους μας.

Σινασός - Τοπογραφία της μνήμης - σκηνοθέτες: Τίμων Κουλμάσης και Ηρώ Σιαφλιάκη (1997)

Αυτό το ντοκιμαντέρ εξετάζει, με αφετηρία το ζωντανό παράδειγμα της Σινασού, τους μηχανισμούς που οδηγούν στον εθνικισμό και στο μίσος. Η Σινασός είναι ένα χωριό στην Καππαδοκία που σήμερα κατοικείται από Τούρκους, ενώ μέχρι το 1923 ζούσαν εκεί ειρηνικά Έλληνες και Τούρκοι, όπως συνέβαινε σε όλη τη Μικρά Ασία από αρχαιοτάτων χρόνων. Μετά την *εθνική εκκαθάριση* του 1923 ενάμισι εκατομμύριο Έλληνες εγκατέλειψαν την Τουρκία και τετρακόσιες χιλιάδες Τούρκοι υποχρεώθηκαν να φύγουν από την Ελλάδα. Το ντοκιμαντέρ βασισμένο σε μαρτυρίες Ελλήνων και Τούρκων εμμένει στον τρόπο με τον οποίο τα πολιτικά γεγονότα και η προπαγάνδα αντέστρεψαν τη μνήμη των δύο λαών.

Από την άκρη της πόλης - σκηνοθέτης: Κωνσταντίνος Γιάνναρης (1998)

Η *άκρη της πόλης* είναι το Μενίδι, όσον αφορά την Αθήνα, είναι όμως και το κοινωνικό περιθώριο στο οποίο βρίσκονται οι ήρωες της ταινίας. Οι ήρωες είναι μια παρέα εφήβων Ελληνοπόντιων παλλισοστούντων από το Καζακστάν της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, οι οποίοι προσπαθούν να ενταχθούν στην ελληνική πραγματικότητα είτε με νόμιμους είτε με παράνομους τρόπους.

Το καναρινί ποδήλατο - σκηνοθέτης: Δημήτρης Σταύρακας (1999)

Η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια έχει γίνει χώρα υποδοχής μεταναστών. Τα παιδιά τους φοιτούν στα ελληνικά σχολεία, διαβάζουν τα ελληνικά βιβλία, παίζουν τα ίδια παιχνίδια με τα ελληνόπουλα. Πολλές φορές όμως η επικοινωνία είναι δύσκολη και η αποδοχή ακόμα δυσκολότερη. Η συγκεκριμένη ταινία ασχολείται με αυτό ακριβώς το θέμα. Για έναν μικρό αλλοδαπό μαθητή ένα

καναρινί ποδήλατο γίνεται το διαβατήριό που θα τον εντάξει στην ελληνική σχολική τάξη. Είναι μια ταινία στην οποία επιβεβαιώνεται η αξία της εμπιστοσύνης μεταξύ των ανθρώπων.

Κλειστοί δρόμοι - σκηνοθέτης: Σταύρος Ιωάννου (2000)

Γυρισμένη σαν ντοκιμαντέρ, η ταινία αυτή δείχνει τη ζωή των Κούρδων μεταναστών στην Αθήνα. Ο φακός παρακολουθεί τον πολύπαθο, περήφανο και βασανισμένο αυτό λαό, κάνει «ζουμ» στη δυστυχία της περιθωριοποίησής τους. Οι Κούρδοι, που έχουν αφήσει την πατρίδα τους, για να βρουν μια καλύτερη ζωή στην Αθήνα, διαπιστώνουν ότι οι φωτισμένες λεωφόροι της Αθήνας είναι *δρόμοι* τις περισσότερες φορές *κλειστοί*.

Ο 7^{ος} ήλιος του έρωτα - σκηνοθέτης: Βαγγέλης Σερντάρης (2001)

Μετά τη Μικρασιατική καταστροφή του 1922 πολλοί μετανάστες ήρθαν στην Ελλάδα και προσπάθησαν να φτιάξουν από την αρχή τη ζωή τους. Τα πολλά και ποικίλα προβλήματα που αντιμετώπιζαν στη νέα τους πατρίδα καθώς και η πίκρα για τις χαμένες ζωές και περιουσίες που άφησαν πίσω τους επηρέαζαν κάθε πράξη και συμπεριφορά τους. Η ταινία διηγείται μια ερωτική ιστορία, η οποία όμως θα δοκιμαστεί σκληρά στις αντίξοες συνθήκες που έχει να αντιμετωπίσει.

Αλέξανδρος και Αϊσέ - σκηνοθέτης: Δημήτρης Κολλάτος (2001)

Η ταινία εξιστορεί τις δοκιμασίες δύο νέων ανθρώπων που έχουν διαφορετική θρησκεία. Και επειδή ο ρατσισμός δεν εκφράζεται μόνο σε φυλετικές διακρίσεις, αλλά και σε θρησκευτικές και σε πολλές άλλες, οι δύο νέοι δέχονται πιέσεις, εκβιασμούς και απειλές, ο ένας από την οικογένεια του άλλου. Ο νεαρός χριστιανός και η Μουσουλμάνα αγαπημένη του θέλουν να ζήσουν μαζί, διατηρώντας ο καθένας τη θρησκεία του. Το κοινωνικό και οικογενειακό τους περιβάλλον όμως αντιδρά βίαια, υποστηρίζοντας το καθένα τη δική του πίστη.

Και το τρένο πάει στον ουρανό - σκηνοθέτης: Γιάννης Ιωάννου (2001)

Στο ερώτημα *τι είναι η πατρίδα* προσπαθούν να απαντήσουν δύο νεαροί φίλοι που ζουν στη Γεωργία της Σοβιετικής Ένωσης το 1937. Ο ένας είναι Έλληνας και ο άλλος Γεωργιανός και, καθώς ξετυλίγεται η ιστορία, ο θεατής εκτός από την καθημερινή ζωή στη γειτονιά έχει την ευκαιρία να κάνει μια γενική επισκόπηση της όλης τραγωδίας που βίωσαν οι Έλληνες, διωγμούς, εξορίες, φυλακίσεις.

Οι απ' εκεί - σκηνοθέτης: Μαρία Μαυρική (2001)

Θέμα της ταινίας είναι η Εθνική Ελληνική Μειονότητα στην Αλβανία. Δείχνει την ιστορία *τού απ' εκεί* ελληνισμού, από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα: τους αγώνες για τη διατήρηση της γλώσσας, της θρησκείας και της αξιοπρέπειας των Ελλήνων στην Αλβανία. Κυρίως όμως φαίνεται η σημερινή σκληρή πραγματικότητα: η ερμήωση των σπιτιών ύστερα από τη φυγή των νέων ανθρώπων για τη Ελλάδα.

Το σχολείο - σκηνοθέτης: Μαριάννα Οικονόμου (2001)

Η σκηνοθέτιδα, αφού παρακολούθησε για έναν ολόκληρο χρόνο τη ζωή ενός σχολείου και τη γειτονιά των παιδιών, κατέγραψε σε ένα 55λεπτο ντοκιμαντέρ τον προβληματισμό που προκύπτει γύρω από την αποδοχή του ξένου, του άλλου. Πρόκειται για το 87^ο δημοτικό σχολείο στο Γκάζι της Αθήνας, όπου τα μισά περίπου παιδιά είναι Τουρκόφωνοι Μουσουλμάνοι από τη Θράκη. Οι

δάσκαλοι προσπαθούν να αντεπεξέλθουν στις πολλαπλές τους υποχρεώσεις σε ένα κλίμα πολιτικών και κοινωνικών προκαταλήψεων.

Lilly's story - σκηνοθέτης: Ροβήρος Μανθούλης (2002)

Η ταινία αναφέρεται στους Έλληνες διανοούμενους οι οποίοι, επειδή δεν άντεχαν το καταπιεστικό καθεστώς που ακολούθησε το χουντικό πραξικόπημα των δικτατόρων του 1967, αυτοεξορίστηκαν στο Παρίσι και προσπάθησαν να ζήσουν με αξιοπρέπεια εκεί. Η αφήγηση περιλαμβάνει διάφορες κωμικοτραγικές ιστορίες, ερωτικά και άλλα περιστατικά. Πρόκειται για ανθρώπους με πολιτικές ανησυχίες, αλλά και με την άνεση της απόστασης από τα διαδραματιζόμενα στην Ελλάδα.

Το τραγούδι της ζωής - σκηνοθέτης: Τώνης Λυκουρέσης (2002)

Η μοναδική εβραϊκή κοινότητα στην Ευρώπη που δεν έχασε ούτε ένα μέλος της στη διάρκεια της Γερμανικής Κατοχής, ήταν η κοινότητα της Ζακύνθου. Αυτό συνέβη κυρίως λόγω της βοήθειας που τους πρόσφεραν οι χριστιανοί Ζακυνθinoί. Αυτή την πρωτοφανή ανθρωπιά κατέγραψε ο Τ. Λυκουρέσης σε ένα πολύ ωραίο ντοκιμαντέρ, καθώς και όλη την ιστορία της κοινότητας, από τον 15^ο αιώνα μέχρι σήμερα.

Ο δρόμος προς τη δύση - σκηνοθέτης: Κυριάκος Κατζουράκης (2003)

Η ταινία είναι ένας συνδυασμός ντοκιμαντέρ και μυθοπλασίας. Καταπιάνεται με τα προβλήματα των μεταναστών, των προσφύγων και των λαθρομεταναστών στη σύγχρονη Ελλάδα. Ο σκηνοθέτης, που είναι και ζωγράφος, αναμειγνύει με δεξιοτεχνία ένα ποιητικό σενάριο με συνεντεύξεις και εικόνες πραγματικών μεταναστών. Μια μετανάστρια από την πρώην Σοβιετική Ένωση πέφτει θύμα δουλεμπορίου, περιφέρεται στην Αθήνα, οι εξομολογήσεις της εμπλέκονται με αληθινές εξομολογήσεις μεταναστών και παράλληλα σχολιάζεται η σκληρότητα ή η αδιαφορία των απλών ανθρώπων που ζουν στην ίδια πόλη.

Χορεύοντας με το Raidel - El Vecino Cubano - σκηνοθέτης: Αλέξης Τσάφας (2002)

Στην Αθήνα ζουν αρκετοί Κουβανοί προσπαθώντας να διατηρήσουν τον κουβανικό τρόπο ζωής ως τη μόνη επαφή με τη μακρινή τους πατρίδα. Όπως όλοι οι μετανάστες, νοσταλγούν την πατρίδα και εκδηλώνουν με κάθε τρόπο την κοινωνικότητά τους, την εξωστρέφειά τους, την αγάπη τους για τη μουσική, το χορό, το τραγούδι. Στο ντοκιμαντέρ, οι Κουβανοί της Αθήνας μίλησαν για το παρόν και το παρελθόν τους, συγχρόνως όμως έδωσαν χρώμα στην ταινία με τη συμμετοχή τους στην εορτή για την εθνική επέτειο της πατρίδας τους.

Πολίτικη Κουζίνα - σκηνοθέτης: Τάσος Μπουλμέτης (2003)

Η ταινία είναι μια αναδρομή στο παρελθόν, στα παιδικά χρόνια του ήρωα στην Κωνσταντινούπολη. Αφορμή της αναδρομής αυτής είναι η επικείμενη επίσκεψη του παππού του από την Πόλη στην Αθήνα, τον οποίο αγαπούσε πολύ και έχει να τον δει από την ηλικία των επτά ετών. Το ταξίδι αυτό στο παρελθόν του θυμίζει και τη δεύτερη αγάπη του, την παιδική του φίλη, που του χόρευε ανατολίτικους χορούς. Η πολιτική όμως της εποχής εκείνης (1965) επέβαλε την απομάκρυνση από τα αγαπημένα του πρόσωπα, τη νοσταλγική ανάμνηση της μυρωδιάς, της γεύσης και γενικά της γλύκας της Κωνσταντινούπολης.

Νύφες - σκηνοθέτης: Παντελής Βούλγαρης (2004)

Η αφετηρία της ταινίας είναι το μεταναστευτικό ρεύμα από την Ελλάδα προς την Αμερική τη δεκαετία του '20. Το 1922, 700 κοπέλες από την Ελλάδα, την Τουρκία και τη Ρωσία αφήνουν πίσω τους τη φτώχεια και την πείνα και μ' ένα νυφικό στο βαλιτσάκι τους και τη φωτογραφία ενός άγνωστου

γαμπρού στο χέρι, ταξιδεύουν στην Τρίτη θέση ενός υπερωκεανίου, για να φτιάξουν τη δική τους οικογένεια στην Αμερική. Η ταινία θίγει τα θέματα της μικρασιατικής καταστροφής, της οικονομικής εξαθλίωσης, της εκμετάλλευσης των γυναικών από επιτήδειους και της διασποράς γενικά. Τα θετικά σημεία, όπως είναι η συντροφικότητα και ο έρωτας, δεν φτάνουν για να λύσουν τα προβλήματα της μετανάστευσης.

Η μπαλάντα του Μπλάκσμιθ - σκηνοθέτης: Φρεντ Σκεπίζι (1978, Αυστραλία)

Όπως κάθε αποικιοκρατικό καθεστώς έτσι και η Αυστραλία των λευκών στήριξε την ανοικοδόμησή της πάνω στην εκμετάλλευση των ντόπιων κατοίκων. Επόμενο είναι ότι ο ρατσισμός αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο αυτής της ανοικοδόμησης, με συνέπεια τη φυσική εξόντωση του ιθαγενούς στοιχείου, την γκετοποίησή του, την εκμετάλλευσή του, την άνιση μεταχείρισή του απέναντι στο νόμο. Ο Τζίμι Μπλάκσμιθ είναι ένας νεαρός μιγάς που έχει ανατραφεί ως χριστιανός και παράλληλα έχει δεχτεί την επίδραση της κουλτούρας και των δοξασιών της φυλής του. Αυτός ο διχασμός (μισός λευκός μισός μαύρος) καθώς και η θέση του, ως θύμα της κοινωνικής και ρατσιστικής καταπίεσης του, τον οδηγούν σε ακραίες συμπεριφορές.

Ο θάνατος του Γκασταρμπάιτερ - σκηνοθέτης: Πέτερ Πάτζακ (1978, Αυστρία)

Στην ταινία καταγράφονται τα αίτια που οδηγούν τα μεσαία στρώματα του πληθυσμού στην υιοθέτηση νεοναζιστικών ιδεών και ερευνώνται οι κοινωνικές, ψυχολογικές και ιδεολογικές διεργασίες που συντελούν στην αναβίωση αυτού του επικίνδυνου πολιτικού φαινομένου. Ο Καρλ Κάσμπαχ είναι ένας μεσόκοπος μπακάλης που μισεί τους ξένους, γιατί τους θεωρεί υπεύθυνους για την ανεργία στη χώρα του, καθώς επίσης και τους Εβραίους και τους αριστερούς. Η συμμετοχή του σε μια νεοναζιστική οργάνωση ανοίγει το δρόμο για πιθανή επικράτηση ενός νέου ολοκληρωτισμού.

Τα παιδιά του Απρίλη - σκηνοθέτης: Yuksel Yavuz (1998, Γερμανία).

Η ταινία αναφέρεται σε παιδιά δεύτερης γενιάς, των εργατών της Γερμανίας που κατάγονται από το Κουρδιστάν. Η ταινία αντλεί το θέμα της από το γεγονός ότι τα παιδιά αυτά γεννιούνται όλα τον Απρίλιο, γιατί η σύλληψη γίνεται τον Ιούλιο, όταν οι γονείς παίρνουν άδεια και πηγαίνουν στην πατρίδα. Το βασικό τους πρόβλημα είναι ότι βρίσκονται μεταξύ δύο κόσμων: του Κουρδιστάν και της Γερμανίας. Από τη μια κινδυνεύουν να αποκοπούν από τις παραδόσεις της παλιάς πατρίδας τους, από την άλλη υποχρεώνονται να ενσωματωθούν στην καινούρια. Αποτέλεσμα αυτού του διχασμού είναι ότι νιώθουν ξένα και αποπροσανατολισμένα με πολλές δυσάρεστες συνέπειες.

East is East - σκηνοθέτης: Damien O' Donnel (1998, Αγγλία).

Θεατρικό έργο που ανέβηκε στο Βασιλικό Θέατρο του Λονδίνου το 1996 και κατόπιν γυρίστηκε ως ταινία. Δείχνει την επιθυμία και την προσπάθεια των νέων ανθρώπων να ζήσουν τη σύγχρονη πραγματικότητα, ακόμη κι αν προέρχονται από γονείς μετανάστες. Ο Τζορτζ Χαν είναι ένας περήφανος Πακιστανός, που ζει στην Αγγλία, διαπαιδαγωγεί όμως τα παιδιά του με πειθαρχία, που βασίζεται στις παραδοσιακές του αρχές, «αγνοώντας» ότι ζουν πλέον στη Δύση. Η Αγγλίδα σύζυγός του αναζητά τις ισορροπίες μεταξύ συζύγου και δίκαιων απαιτήσεων των παιδιών, προσπαθώντας να βρει τη χρυσή τομή που προωθεί τη ζωή και οδηγεί στην ομαλή, αλλά όχι οδύνηρή ένταξη στην ευρωπαϊκή κοινωνία.

Το Μίσος - σκηνοθέτης: Mathie Kassovitz (1994, Γαλλία).

Η απομόνωση, ο αποκλεισμός και η ανεργία δημιουργούν εκρηκτικές καταστάσεις στα γκέτο των μεγαλουπόλεων του δυτικού κόσμου. Η ένταση στα μάτια τριών φίλων, που περιπλανώνται σε ένα υποβαθμισμένο προάστιο του Παρισιού, κάνει τα λόγια περιττά. Το προάστιο κατοικείται από άνεργους και περιθωριακούς μετανάστες και οι νύχτες περνούν με συγκρούσεις των κατοίκων και της αστυνομίας. Οι αστυνομικοί δείχνουν το χειρότερο εαυτό τους και οι κάτοικοι εξεγείρονται εναντίον της ρατσιστικής αυτής θηριωδίας.

Η υπόσχεση - σκηνοθέτες: Luc & Jean-Pierre Dardenne (1996, Βέλγιο, Γαλλία, Λουξεμβούργο).

Τα προβλήματα των μεταναστών γίνονται εντονότερα όταν η εγκατάσταση στην ξένη χώρα έχει γίνει παράνομα. Οι άθλιες συνθήκες ζωής, τα καταλύματα σε ακατάλληλους χώρους, η λαθραία εργασία, οι αντίξοες συνθήκες, η ελάχιστη αμοιβή. Ο φόβος και η ανασφάλεια είναι τα μόνιμα συναισθήματά τους. Η ταινία μιλά για ένα νεαρό αγόρι, τον Ιγκόρ, που βοηθάει τον πατέρα του στις δουλειές του. Και δουλειά του είναι η απασχόληση παράνομων μεταναστών. Όταν όμως ένας από τους μετανάστες σκοτώνεται από λάθος του πατέρα, ο Ιγκόρ αρχίζει να συνειδητοποιεί τη σκληρή πραγματικότητα μέσα στην οποία ζει.

Ο Έλληνας γείτονας - σκηνοθέτης: Ράινερ Βέρνερ Φασμπίντερ (1969, Γερμανία),

Το θέμα των ξένων εργατών στη Γερμανία έχει προβληθεί πολλές φορές στο έργο του Φασμπίντερ. Όπως γράφει ο Β. Βίγκαντ, ο ήρωας που συνήθως εξετάζει ο σκηνοθέτης είναι ένας άνθρωπος που νιώθει χωρίς πατρίδα στον ίδιο του τον τόπο. Οι μετανάστες εργάτες-ξένοι σε μια ξένη χώρα είναι ένα είδος κατοππικού ειδώλου του νέου Γερμανού. Στη συγκεκριμένη ταινία ένας Έλληνας μετανάστης πηγαίνει στη Γερμανία και προσπαθεί να ενταχθεί τόσο στις παρέες των Ελλήνων όσο και στις παρέες των Γερμανών. Ο σκηνοθέτης έχει την ευκαιρία να δείξει τον σκληρό και απάνθρωπο κόσμο σε μια ταινία γεμάτη ανθρωπιά.

Καφρ Κασσέμ - σκηνοθέτης: Μποχράν Αλαουιέ (1973, Παλαιστίνη).

Θέμα της ιστορίας είναι η αφήγηση ενός πραγματικού γεγονότος: η σφαγή των κατοίκων ενός αραβικού χωριού από τις δυνάμεις κατοχής στις 29 Οκτωβρίου 1956, όταν το Ισραήλ, η Αγγλία και η Γαλλία επιτέθηκαν στην Αίγυπτο και κήρυξαν στρατιωτικό νόμο. Οι κάτοικοι του χωριού Καφρ Κασσέμ δεν ενημερώθηκαν ότι απαγορεύθηκε η κυκλοφορία τη νύχτα και καθώς γυρνούσαν από τα χωράφια τους το σούρουπο εκτελέστηκαν όλοι για παραδειγματισμό και τρομοκρατία. Η ταινία εκτός από την παράθεση των γεγονότων προσπαθεί να διερευνήσει τα αίτια που το προκάλεσαν.

Με λένε Στέλιο - σκηνοθέτης: Γιόχαν Μπεργκενστρόλε (1972, Σουηδία).

Ο συγγραφέας Θόδωρος Καλλιφατίδης έζησε από κοντά τα προβλήματα των Ελλήνων μεταναστών στη Σουηδία τη δεκαετία του '70 και μαζί με τον σκηνοθέτη Γ. Μπεργκενστρόλε δημιούργησαν ένα σενάριο που μοιάζει με ντοκιμαντέρ λόγω της αμεσότητας που το διακρίνει. Ο Στέλιος πηγαίνει από την Ελλάδα να δουλέψει στη Σουηδία με όνειρα, γρήγορα όμως καταλαβαίνει ότι είναι μόνος του σε μια ξένη κοινωνία που τον εκμεταλλεύεται.

Ο Χασάν στην ξενιτιά (Lyckliga VI) - σκηνοθέτης: Τουντζέλ Κουρτίζ (1979, Σουηδία).

Μια πικρή κωμωδία για τα βάσανα των Τούρκων μεταναστών στη Σουηδία, των «σκλάβων του 20^{ου} αιώνα», όπως τους χαρακτηρίζει η ταινία. Ο σκηνοθέτης, φίλος και συνεργάτης του Γιλμάζ Γκιουνέι, γύρισε την ταινία με Τούρκους ηθοποιούς, αλλά και μετανάστες στη Σουηδία. Η υπόθεση του έργου

στηρίζεται σε μια κομπίνια που οργανώνουν Τούρκοι μετανάστες εναντίον συμπατριωτών τους και ο Χασάν, που έχει λίγα χρήματα παραπάνω, βρίσκεται στο κέντρο της ιστορίας.

Ο αραμπάς (The bus) - σκηνοθέτης: Μπέι Οκάν (1976, Ελβετία, Σουηδία).

Η μοναξιά και ο τρόμος διακατέχουν τους ήρωες της ταινίας, καθώς κάποιοι Τούρκοι, παράνομοι μετανάστες στη Σουηδία, εγκαταλείπονται στη Στοκχόλμη από τον συμπατριώτη - οδηγό που τους μετέφερε από την πατρίδα. Ο οδηγός, με το πρόσχημα της έκδοσης ταυτοτήτων, τους παίρνει όλα τα χρήματα και τους εγκαταλείπει αβοήθητους. Κάποιοι βγαίνουν από το λεωφορείο και χάνονται στην αφιλόξενη πόλη, κάποιοι μένουν μη ξέροντας τι να κάνουν, περιμένοντας την σύλληψή τους από την αστυνομία, με την αίσθηση του φόβου έντονη και συνεχώς παρούσα.

Ο φόβος τρώει τα σωθικά (Angst Essen Seele Auf) - σκηνοθέτης: Ράινερ Βέρνερ Φασμπίντερ (1974, Γερμανία).

Ο γάμος και ο έρωτας φαίνεται ότι δεν είναι ιδιωτική υπόθεση, όταν πρόκειται για διαφορετική ηλικία, χρώμα, φυλή, θρησκεία, γλώσσα και νοοτροπία των δύο μελλονύμφων. Επομένως, ο Μαροκινός εργάτης Αλία αποτυγχάνει να συμβιώσει αρμονικά με τη μεγαλύτερή του Γερμανίδα, παρ' όλο που αγαπήθηκαν πολύ. Το εχθρικό κοινωνικό πλαίσιο της ζωής τους επεμβαίνει δυναμικά και διαλύει τα συναισθήματα.

Γερμανοί αστυνομικοί (Deutsche Polizisten) - σκηνοθέτης: Aysum Bademsoy (1999, Γερμανία).

Η ταινία είναι ντοκιμαντέρ, γυρισμένο στο Βερολίνο. Βλέπουμε ένα νέο αστυνομικό, τουρκικής καταγωγής, και τη δράση του στο Βερολίνο, όπου γεννήθηκε και μεγάλωσε. Για να υπηρετήσει τη νέα του πατρίδα πήρε τη γερμανική υπηκοότητα και όλα αυτά έχουν σαν αποτέλεσμα να τον βλέπουν οι συνομήλικοί του αλλοδαποί σαν προδότη. Εκείνος προσπαθεί να μην συγκρουστεί με τους φίλους του και τους συγγενείς του.

Άνθρωποι από μακριά (D'une brousse a l'autre) - σκηνοθέτης: Jacques Kébadion (1997, Γαλλία).

Ο δημιουργός αυτού του ντοκιμαντέρ έγινε γνωστός ως βοηθός του Robert Bresson, από τον οποίο διδάχτηκε πολλά. Στην προσπάθειά του να κατανοήσει την ιστορία των λαθρομεταναστών από το Μαλί, δέθηκε με μια οικογένεια, συμμετείχε στον αγώνα που έκαναν στη Γαλλία το 1996 για μια καλύτερη ζωή και τους ακολούθησε στο Μαλί, όπου κινηματογράφησε και τη ζωή τους εκεί.

Arrivederci Millwall - σκηνοθέτης: Τσαρλς Μακ Ντάουγκαλ (1989, Βρετανία).

Μια παρέα Βρετανών χούλιγκαν πηγαίνουν εκδρομή στην Ισπανία το 1982, για να παρακολουθήσουν το Μουντιάλ στο Μπιλμπάο. Το ίδιο χρονικό διάστημα ξεσπά ο πόλεμος μεταξύ Αργεντινής και Βρετανίας για τα νησιά Φόκλαντ. Το εθνικιστικό κλίμα, που εκπέμπεται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης επηρεάζει αρνητικά τους χούλιγκαν, οι οποίοι συμπεριφέρονται βίαια και ξεσπούν την «οργή» τους στους Ισπανούς, οι οποίοι απλώς είναι ομόγλωσσοι με τους Αργεντινούς.

Μαθήματα αμερικανικής ιστορίας (American History X) - σκηνοθέτης: Tony Kaye (ΗΠΑ).

Η ιστορία διαδραματίζεται στη Venice Beach του Λος Άντζελες, μια περιοχή που παρουσιάζεται στο σινεμά ως ο επίγειος παράδεισος. Πίσω από τα φώτα της πόλης όμως βρίσκεται η κόλαση του νεοναζισμού, που στηρίζεται σε διαλυμένες οικογενειακές ζωές, αναζητήσεις ταυτοτήτων, κοινωνικές αντιθέσεις. Μίσος, ναρκωτικά, σβάστικες και συμμορίες νέων περιπλέκουν δύο αδελφούς στη φρίκη του νεοναζισμού. Ο ρατσισμός και η ξενοφοβία, ωστόσο, αποκτούν υπόσταση,

διαφθείρουν αλλά και σαγηνεύουν. Τα δύο αδέρφια, τέλος, καταφέρνουν να απεγκλωβιστούν από την κόλαση, με το τίμημα της ζωής του ενός.

Παιχνίδι ελιγμών - σκηνοθέτης: Αμπνελατίφ Κεσίς (2003, Γαλλία).

Μια πολύ αισιόδοξη ταινία, γυρισμένη σε υποβαθμισμένο προάστιο του Παρισιού. Το Παρίσι, ως υψικάμινος ανθρώπων, φυλών, θρησκειών και πολιτισμών, κρύβει και αγάπη, εκτός από το «Μίσος» του Μ. Κασοβίτς. Μια ομάδα νέων ανεβάζει ένα θεατρικό έργο του Μαριβό. Η κοινή αγάπη για το θέατρο τους ενώνει και τους δυναμώνει, ώστε να αντιμετωπίζουν θετικά τα προβλήματα της δύσκολης πολυπολιτισμικής εποχής και πόλης όπου διαμένουν.

Ο αληθινός φασισμός - σκηνοθέτης: Μιχαήλ Ίλιτς Ρόμ (1966, Σοβιετική Ένωση).

Το πρόβλημα που απασχολεί τον σκηνοθέτη στην τελευταία ταινία - ντοκιμαντέρ είναι οι θηριωδίες των Ναζί κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου. Πρόκειται για μια συρραφή ντοκουμέντων, στα οποία επισημαίνονται οι αιτίες που γεννούν το φασισμό. Ο Ρομ δεν «εικονογραφεί» την ιστορία, αλλά σκηνοθετεί ένα αξιόλογο φιλικό δοκίμιο.

Ο χορός των τεράτων (Monster's Ball) - σκηνοθέτης: Μαρκ Φόρστερ (2001, ΗΠΑ)

Η ταινία εκτυλίσσεται στο σημερινό αμερικανικό Νότο και αφηγείται την ιστορία δύο οικογενειών. Μιας μαύρης και μιας λευκής, που οι πορείες τους διασταυρώνονται κάτω από τραγικές συνθήκες. Ο λευκός, ρατσιστής δήμιος, ερωτεύεται τη γυναίκα του μαύρου που εκτελεί στην ηλεκτρική καρέκλα. Έτσι όμως απαλλάσσεται σιγά σιγά από το ρατσιστικό του μίσος. Μήνυμα της ταινίας: η αγάπη, η μεταμέλεια, τα δάκρυα θεραπεύουν το κοινωνικό μίσος και το ρατσισμό (κατά την εκτίμηση των δημιουργών της ταινίας).

Wattstax - σκηνοθέτης: Mell Stuart (2003, ΗΠΑ)

Στις 20 Αυγούστου 1972 έγινε στο Memorial Coliseum μια μεγάλη συναυλία, το *Μαύρο Woodstock* ή διαφορετικά *Wattstax*. Τραγούδησαν μεγάλα ονόματα της μαύρης μουσικής και πήραν μέρος πολλά συγκροτήματα της gospel, rhythm and blues, funk και jazz. Ακούστηκαν πολλές απόψεις για την Αφροαμερικανική Επανάσταση στην Αμερική και συζητήθηκαν θέματα ρατσισμού, αποκλεισμού, φτώχειας, ανεργίας. Μέσα από τη συναυλία δόθηκε το έναυσμα για μια προσπάθεια εθνικής επαγρύπνησης των μαύρων. Όλα αυτά τα βλέπουμε στο *Wattstax*, ένα από τα καλύτερα μουσικά ντοκιμαντέρ.

Far from Heaven - σκηνοθέτης: Τόντ Χέινς (2003, ΗΠΑ).

Το αμερικανικό όνειρο των φίφτις απομυθοποιείται, στο μελοδραματικό, αστικό περιβάλλον της ταινίας *Ο Παράδεισος είναι μακριά*, καθώς αποκαλύπτονται απαγορευμένες πτυχές, όπως η ομοφυλοφιλία και ο ρατσισμός. Μία ευτυχισμένη νοικοκυρά στο Κονέκτικατ ανακαλύπτει την κρυφή ζωή του συζύγου της και τις ομοφυλοφιλικές τάσεις του. Η ίδια βρίσκει παρηγοριά στον μαύρο κηπουρό. Ωστόσο, το μήνυμα της ταινίας είναι πως το να είναι κανείς ομοφυλόφιλος είναι μικρότερο κακό από το να είναι έγχρωμος. Η αμερικανική κοινωνία του '50 δεν έχει ξεπεράσει το κόμπλεξ της διπλής της ταυτότητας.

Ταξί - σκηνοθέτης: Κάρλος Σάουρα (1996, Ισπανία).

Μέσα στις σύγχρονες μεγαλουπόλεις υπάρχουν μετανάστες, άστεγοι, τοξικομανείς, ομοφυλόφιλοι, πόρνες, γενικά άνθρωποι του περιθωρίου, όπως λέγονται. Αυτό συμβαίνει και στη Μαδρίτη. Η νεαρή οδηγός ταξί, που ζει μέσα σ' αυτό το «μωσαϊκό» των ανθρώπων, και το έχει αποδεχτεί,

τρομάζει όταν ανακαλύπτει ότι ο πατέρας της, ο φίλος της και πολλοί άλλοι ταξιτζήδες της πόλης συμμετέχουν σε μία φασιστική οργάνωση με σκοπό την εξόντωση των ανθρώπων του περιθωρίου. Η ταινία αποτελεί σχόλιο των απλών ανθρώπων πάνω στο θέμα του υποβόσκοντος φασισμού.

ΤΟ ΚΥΜΑ – σκηνοθέτης: Dennis Gansel (2008)

Η ταινία επισημαίνει χωρίς την παραμικρή δόση υπερβολής την απίστευτη ευκολία με την οποία μπορεί κανείς να παρασυρθεί στη «γλύκα» της απολυταρχίας, ακόμη και μέσα στο άγουρο σχολικό περιβάλλον. Στο πλαίσιο του μαθήματος Πολιτικής Αγωγής, ένας προοδευτικός γερμανός καθηγητής (και πρώην αναρχικός) συσπειρώνει τους μαθητές του σε μια κλειστή ομάδα με ιδιαίτερα ιδεολογικά και φυσιογνωμικά χαρακτηριστικά. Αν και στόχος του καθηγητή (Γιούργκεν Φόγκελ) είναι η έμπρακτη απόδειξη των βλαβερών συνεπειών της απολυταρχίας, η πειθαρχία, σε συνδυασμό με την οικειότητα και την επιμέλεια, θα οδηγήσει το σχολικό πείραμα στον όλεθρο. Το «Κύμα» στηρίχτηκε σε ένα διήγημα του Αμερικανού Γουίλιαμ Ρον Τζόουνς, ο οποίος κατέγραψε τις προσωπικές εμπειρίες του, γιατί αυτός ήταν ο δάσκαλος που διεξήγαγε στην πραγματικότητα το παραπάνω πείραμα στις ΗΠΑ, τη δεκαετία του 1960, κατά τη διάρκεια ενός μαθήματος για τον Εθνικό Σοσιαλισμό. Το όλο εγχείρημα, που θα κρατούσε μόλις μία ημέρα, εξαπλώθηκε ραγδαία σε όλο το σχολείο, όσοι είχαν αντίθετη άποψη γνώριζαν έναν άτυπο αποκλεισμό, τα μέλη της αρχικής ομάδας (ονόματι «Τρίτο κύμα», όπως λέμε «Τρίτο Ράιχ») άρχιζαν να κατασκοπεύουν το ένα το άλλο και όσοι αρνούνταν να συμμορφωθούν έπεφταν θύματα βίας. Για αρκετά χρόνια, οι λεπτομέρειες του πειράματος έμεναν κρυφές. Ωστόσο, το 1972, ο Τζόουνς δημοσίευσε ένα διήγημα όπου περιέγραφε ορισμένες λεπτομέρειες του πειράματος και αργότερα ο γερμανός συγγραφέας Τοντ Στράσερ, με το ψευδώνυμο Μόρτον Ρου, έγραψε το μυθιστόρημα «Το κύμα», βασισμένο στη διήγηση του Τζόουνς.

Ο θρίαμβος της θέλησης – σκηνοθέτης: Ρόμπερτ Γιάνγκ (1989)

Η ταινία είναι εμπνευσμένη από το συγκλονιστικό αγώνα επιβίωσης του Θεσσαλονικιού Εβραίου πυγμάχου Σάλομον Αρούχ που επέζησε στο Άουσβιτς δίνοντας αγώνες πυγμαχίας για τη διασκέδαση των Ναζί αξιωματικών.

Ο Σάλαμον Αρούχ κέρδιζε την παράταση της ζωής του με κάθε έναν από τους συνολικά 208 αγώνες μποξ που έδωσε στο Άουσβιτς από τον Μάρτιο του 1943 μέχρι το 1945. Ο Σ. Αρούχ γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1923. Σε ηλικία 14 χρονών κέρδισε τον πρώτο του αγώνα πυγμαχίας, στα 17 του ήταν ήδη μέλος της εθνικής ομάδας έχοντας κερδίσει τον τίτλο των μέσων βαρών στην Ελλάδα και ένα χρόνο αργότερα τον βαλκανικό τίτλο των ελαφρών-μέσων βαρών. Ο Σ. Αρούχ πολέμησε στον ελληνο-ιταλικό πόλεμο, γύρισε στη Θεσσαλονίκη και το 1943 εκτοπίστηκε με την οικογένειά του στο Άουσβιτς. Όταν οι Γερμανοί ανακάλυψαν ότι ο κρατούμενος με τον αριθμό 136954 ήταν μποξέρ τον χρησιμοποίησαν στους αιματηρούς αγώνες πυγμαχίας που οργάνωναν κάθε Τετάρτη και Κυριακή στο στρατόπεδο. Οι κρατούμενοι πυγμαχούσαν για να κερδίσουν τη σωτηρία της ζωής τους ενώ οι αξιωματικοί στοιχημάτιζαν για το νικητή. Το έπαθλο του νικητή ήταν ένα επιπλέον καρβέλι ψωμί την ημέρα του αγώνα, ένα επιπλέον πιάτο σούπα καθημερινά και μια μέρα ξεκούρασης από τα καταναγκαστικά έργα για προπόνηση. Ο χαμένος είτε εκτελείτο επιτόπου ή κατέληγε στους θαλάμους αερίων. Η ταχύτητα των χτυπημάτων και η ευκίνησή του (στην Ελλάδα, τον φώναζαν «ο χορευτής», λόγω των γρήγορων ελιγμών του πάνω στο ρινγκ), βοήθησαν τον αδύνατο Αρούχ να βγάλει νοκ-άουτ αντιπάλους με το διπλάσιο βάρος. Η δύναμη της θέλησης έκανε τον Αρούχ να επιβιώσει στα σχεδόν δύο χρόνια εγκλεισμού του στο Άουσβιτς. Ήταν ο μόνος από την οικογένειά του που το κατόρθωσε. Το 1945 μεταφέρθηκε στο Μπέργκεν-Μπέλσεν απ' όπου, λίγους μήνες αργότερα, απελευθερώθηκε από τους Συμμάχους.

Η ταινία είναι και μια έμμεση απάντηση στο ομότιτλο χιτλερικό προπαγανδιστικό φιλμ της Λένι Ρίφενσταλ (1935) για τους «υπερανθρώπους» της «Αρείας φυλής».

Το Λιμάνι Της Χάβρης – Σκηνοθέτης: Aki Kaurismaki (2011)

Ο Marcel Marx είναι ένας μποέμ τύπος που κάποτε φιλοδοξούσε να πιάσει την καλή ως συγγραφέας στο Παρίσι. Πλέον όμως έχει αποτραβηχτεί στη Χάβρη, το δεύτερο πιο πολυσύχναστο λιμάνι της Γαλλίας. Εκεί περνά τις μέρες του καθαρίζοντας παπούτσια των περαστικών, ενώ τα απογεύματα συχνάζει στο αγαπημένο του μπαρ και φροντίζει την Arletty τη βαριά άρρωστη σύζυγό του. Ο Marcel θα συναντήσει τυχαία τον Idrissa, ένα ανήλικό αγόρι από την Αφρική που έχει φτάσει στη Χάβρη λαθραία και το αναζητά η αστυνομία. Ο ηλικιωμένος άνδρας θα βοηθήσει το νεαρό αγόρι και αποφασίζει να το πάρει μαζί του σπίτι... ακόμα κι αν χρειαστεί να υποστεί τις συνέπειες των πράξεών του.

Τα παιδιά του σουίνγκ – Σκηνοθεσία: Τόμας Κάρτε

Στη Γερμανία του 1930 και καθώς ο Χίτλερ οδηγεί τη χώρα με μαθηματική ακρίβεια στον πόλεμο, μια μερίδα της νεολαίας ζει ανέμελα τη χαρά της νιότης στους ρυθμούς της αμερικάνικης σουίνγκ μουσικής που λατρεύει.

Μικρά βρόμικα πράγματα - Σκηνοθεσία: Στίβεν Φρίαρς (2002)

Ένα θριλερικό δράμα του, που πραγματεύεται την παράνομη αγορά ανθρωπίνων οργάνων και την εκμετάλλευσή των μεταναστών από άλλους μετανάστες.

A Better Life - Σκηνοθεσία: Κρις Βάις (2011)

Ο Κάρλος Ρικέλμε, ένας απλός και αξιοπρεπής 40χρονος Μεξικάνος, δεν ζητά και πολλά από τη ζωή του - απλά να φροντίζει τους κήπους των πλουσίων για να κατορθώσει να προσφέρει στον αποξενωμένο γιο του μια καλύτερη ζωή. Όταν όμως μια επαγγελματική ευκαιρία, που θα του επέτρεπε να έχει τον έλεγχο της μοίρας του, πάει χαμένη, η ζωή του γίνεται χαοτική. Έτσι, πατέρας και γιος διασχίζουν μαζί το Λος Άντζελες, αναζητώντας ένα κλεμμένο φορτηγάκι, προκειμένου να διεκδικήσουν μια καλύτερη ζωή, αλλά και να επουλώσουν τα τραύματα της σχέσης τους.

Romper Stomper - Σκηνοθεσία: Τζέφρι Ράιτ (1992)

Ενας παρόμοιος αντιήρωας υπήρξε και το εισιτήριο του Νεοζηλανδού Ράσελ Κρόου για το Χόλιγουντ. Η αυστραλέζικη ταινία «Romper Stomper» του Τζέφρι Ράιτ παρακολουθεί τη δράση μιας ομάδας σκίνχεντ της Μελβούρνης, οι οποίοι στοχεύουν κατά της βιετναμέζικης μειονότητας που «απειλεί τη λευκή αγνότητα». Αρχηγός των νεοναζιστών είναι ο Χάντο, ένας Ράσελ Κρόου θηριώδης και γυμνασμένος, μόλις 28 χρόνων, ο οποίος έχει μπει τόσο στο πετσί του ρόλου, που θα σε έκανε να αλλάξεις αμέσως πεζοδρόμιο αν τον έβλεπες μπροστά σου. Η πειστικότητα της ερμηνείας του εντυπωσίασε τόσο πολύ τη Σάρον Στόουν, που τον κάλεσε στις ΗΠΑ για το γουέστερν «Γρήγορη και θανάσιμη», δικής της παραγωγής. Τα υπόλοιπα (χρήμα, δόξα, Οσκαρ κτλ.) ανήκουν στην Ιστορία.

Αυτή είναι η Αγγλία - Σκηνοθεσία: Σέιν Μίντοους (2006)

«Κάποιοι μας αποκαλούν ρατσιστές» ακούμε να λέει ο αρχηγός των νεοναζιστών της ταινίας «Αυτή είναι η Αγγλία». «Δεν είμαστε ναζιστές. Είμαστε ρεαλιστές. Δεν είμαστε ναζιστές. Οχι, αυτό που είμαστε είναι εθνικιστές. Και υπάρχει κάποιος λόγος που ο κόσμος προσπαθεί να μας στιγματίσει. Και αυτός ο λόγος, κύριοι, συνοψίζεται σε μία λέξη: "φόβος"». Με το «Αυτή είναι η Αγγλία», ο Βρετανός Μίντοους αποπειράθηκε μια «επιστροφή» στο Νότινγκχαμ των αρχών των 80s και συνάμα μια αναδρομή στο φαινόμενο των σκίνχεντ, μέλος των οποίων υπήρξε και ο ίδιος. Κεντρικό πρόσωπο της ιστορίας είναι ο 12χρονος Σον (Τόμας Τέργκουζ) ο οποίος, έχοντας χάσει τον πατέρα

του στον πόλεμο των Φόκλαντ, περιθωριοποιείται αναζητώντας διέξοδο (και οικογένεια) μέσα από την αντίδραση και τον ρατσισμό. Το ταξίδι του Σον αποτυπώνεται με την ακρίβεια του ανθρώπου που γνωρίζει σε βάθος το θέμα. Η ταινία απέσπασε το BAFTA καλύτερης βρετανικής παραγωγής, ενώ αργότερα υπήρξε πιλότος τηλεοπτικής σειράς.

Πιστός - Σκηνοθεσία: Χένρι Μπιν (2001)

Ο νεαρός κεντρικός ήρωας της ταινίας «Πιστός» ντρέπεται για τις εβραϊκές ρίζες του, με αποτέλεσμα να αντιστέκεται, αναζητώντας διεξόδους στη ναζιστική ιδεολογία και σε ακροδεξιές, παρακρατικές οργανώσεις. Κατά βάθος, όμως, ο Ντάνι (Ράιαν Γκόσλινγκ) δεν παύει να παραμένει εβραίος και το μόνο που χρειάζεται είναι ένα ξάφνιασμα που θα τον «αναγεννήσει». Γιατί δεν είναι ένας τυχαίος σκίνχεντ. Έχει εντυπώσει στα σύμβολα και στις γραφές της εβραϊκής θρησκείας, όπως επίσης έχει μελετήσει και τον «Αγώνα μου» του Αδόλφου Χίτλερ και το «Ημερολόγιο» του Γιόζεφ Γκέμπελς. Πέρα από οτιδήποτε άλλο, ο «Πιστός» στηρίζεται στον λόγο - και στην εξαιρετική ερμηνεία του Γκόσλινγκ. Εύστοχη και ουσιαστική απεικόνιση της φασιστικής απειλής που πάντα караδοκεί, και ένας Ράιαν Γκόσλινγκ που μαγνητίζει.

Άδοξοι Μπάσταρδοι - Inglourious Basterds - Σκηνοθεσία: Κουέντιν Ταραντίνο (2009)

Στην καταιγιστική εξτραβαγκάνσα του Ταραντίνο οι Ναζί παίρνουν ένα καλό μαθηματάκι από μία ομάδα επίλεκτων Αμερικανών που συλλέγουν ναζιστικά σκαλπ. Το πιο διασκεδαστικό αντιφασιστικό μάθημα.

Η Ζωή Είναι Ωραία - La Vita E Bella - Σκηνοθεσία: Ρομπέρτο Μπενίνι (1997)

Ο Ρομπέρτο Μπενίνι κερδίζει το Όσκαρ για αυτό το παραμύθι του θριάμβου της ανθρώπινης θέλησης, που αψηφά τη χιτλερική παράνοια και γεμίζει ελπίδα τα πιο ζοφερά μέρη που εμφανίστηκαν ποτέ στην ιστορία της γης: τα στρατόπεδα συγκέντρωσης.

Γη και Ελευθερία - Land and Freedom - Σκηνοθεσία: Κεν Λόουτς (1995)

Λίγο πριν τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ο Ίαν Χερτ ακολουθεί τις αρχές του και ταξιδεύει στην Ισπανία για να πολεμήσει στο πλευρό των αντιφασιστών, ενάντια στον δικτάτορα Φράνκο. Η κραυγή "No Pasaran!" γεμίζει την οθόνη - και τις καρδιές μας.

Ο Πιανίστας - The Pianist - Σκηνοθεσία: Ρομάν Πολάνσκι (2002)

Η ταινία που χάρισε το Όσκαρ στον Πολάνσκι αφηγείται την οδύσσεια ενός πιανίστα εβραϊκής καταγωγής, που επιβίωσε κρυμένος στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ενάντια στον παραλογισμό, χάρη στην καλοσύνη των ξένων - και σε ένα πιάνο.

Η Λίστα του Σίντλερ - Σκηνοθεσία: Στίβεν Σπίλμπεργκ (1993)

Μία συγκλονιστική ταινία που αγγίζει τις 3μισή ώρες και αναφέρεται στην αληθινή ιστορία των Εβραίων της Κρακοβίας. Λίγο μετά την αρχή του 2ου παγκοσμίου και μετά τη συγκρότηση του γκέτο της Κρακοβίας, ένας Γερμανός επιχειρηματίας, μέλος του ναζιστικού κόμματος, φτάνει στην Πολωνία με σκοπό να μπει στη βιομηχανία πολέμου. Είμαστε στο 1939 και ο επιχειρηματίας, ονόματι Oscar Schindler οργανώνει μια γραμμή παραγωγής για κατσαρόλες και λοιπές στρατιωτικές εξαρτήσεις, με τη βοήθεια Εβραίων μαυραγοριτών και του λογιστή του Itzhak Stern. Το εργοστάσιο, μισθώνοντας τα SS, απασχολεί Εβραίους και πετυχαίνει. Το 1942 ο αξιωματικός των SS Amon Göth (Ralph Fiennes), αναλαμβάνει την κατασκευή του στρατοπέδου συγκέντρωσης και εργασίας του Płaszów και γίνεται γνωστός για την παρανοϊκή συμπεριφορά του. Όταν ήρθε η ώρα της "τελικής λύσης" συντάχτηκε και η λίστα του Schindler...

Τα τρένα της ντροπής, τα στρατόπεδα της φρίκης, οι καμινάδες του θανάτου και το κόκκινο παλτό ενός μικρού κοριτσιού που στοιβάζεται ανάμεσα στο ασπρόμαυρο της καταστροφής, στον οσκαρικό σταθμό του Στίβεν Σπίλμπεργκ.

Μαθήματα Φόβου - Σκηνοθεσία: Μπράιαν Σίνγκερ (1998)

Η τρέλα που βασιλεύει στο μυαλό ενός πρώην Ναζί έρχεται ξανά στην επιφάνεια όταν συναντά έναν επίδοξο μαθητή. Ρεσιτάλ σκηνοθεσίας από τον Μπράιαν Σίνγκερ που φτιάχνει ένα θρίλερ ανασταίνοντας φαντάσματα του παρελθόντος.

Amen - Σκηνοθεσία: Κώστας Γαβράς (2002)

Η ταινία εξετάζει τις σχέσεις του Βατικανού με τη ναζιστική Γερμανία κατά τη διάρκεια του Ολοκαυτώματος. Κεντρικό πρόσωπο είναι ο Γερμανός αξιωματικός των SS Kurt Gerstein (Tukur), ο οποίος γίνεται μάρτυρας της εξόντωσης Εβραίων στα στρατόπεδα του Belzec και της Treblinka. Ο Gerstein, με τη βοήθεια ενός νεαρού ιερέα (Kassovitz), ενημερώνει και ζητά τη βοήθεια των εκκλησιών για την αποτροπή του Ολοκαυτώματος.

Valkyrie (2008)

Η πλοκή αναφέρεται -σχεδόν αποκλειστικά- στη "συνωμοσία της 20ης Ιουλίου" (του 1944), που σκοπό είχε τη δολοφονία του Χίτλερ και την πτώση του Ναζιστικού κόμματος. Αν και είχαν γίνει πολλές απόπειρες δολοφονίας του Καγκελάρου, αυτή της 20ης Ιουλίου, ήταν πιο κοντά στην επιτυχία από οποιαδήποτε. Πρωταγωνιστής είναι ο εμπνευστής και εκτελεστής της, ο σκληροπυρηνικός συνταγματάρχης Claus von Stauffenberg, γνωστός για τις κατακτήσεις του σ' όλη την Ευρώπη, αλλά και για τις διαφωνίες του με το Ναζιστικό κόμμα. Κλειδί για τη δολοφονία του Χίτλερ, την πτώση του Κόμματος από την εξουσία, και την αδρανοποίηση των SS είναι η επιχείριση Βαλκυρία, που ορίστηκε από τον ίδιο τον Φύρερ...

Der Untergang -The Downfall - Η πτώση (2004)

Οι τελευταίες μέρες και ώρες του Αδόλφου Χίτλερ (Bruno Ganz), μέσα από τα μάτια της νεαρής γραμματέας του, Traudl Junge. Μία συγκλονιστική ταινία που εξελίσσεται στο πολιορκημένο Βερολίνο και στο καταφύγιο του Φύρερ (Führerbunker). Πρόκειται για ταινία-ταμπού για τη Γερμανία, καθότι έχει γραφτεί και γυριστεί από Γερμανούς, ενώ είναι η πρώτη γερμανόφωνη που εμφανίζεται ο Χίτλερ. Η ερμηνεία του Ganz είναι -χωρίς υπερβολές και πολλά λόγια- εξαιρετική.

The Reader (2008)

Η ταινία βασίζεται στο ομώνυμο βιβλίο. Η ζωή του 15χρονου Michael Berg, θα αλλάξει για πάντα όταν γνωρίσει την 36χρονη Hanna Schmitz. Θα μπει στη ζωή της και θα ζήσουν έναν δυνατό έρωτα: παρνούν χρόνο μαζί, κάνουν έρωτα στο σπίτι της Hanna και ο Michael απαγγέλει συχνά κλασσικά λογοτεχνικά έργα. Η Hanna κάποια μέρα θα φύγει απροειδοποίητα και ο Michael θα την αναγνωρίσει ως κατηγορούμενη στη δίκη για το Auschwitz II...

Η ταινία προσπαθεί να εντοπίσει τις δυσκολίες που έχουν οι επόμενες γενιές να κατανοήσουν το Ολοκαύτωμα. Να εξετάσει, δηλαδή, κατά πόσο είναι εφικτή η κατανόηση του μεγέθους και της προέλευσης του Ολοκαυτώματος, μόνο από γραπτές και προφορικές πηγές.

Memory of the Camps: the abominable lapse of reason - Γενοκτονία: Το Αποτρόπαιο Ολίσθημα της Λογικής - σκηνοθεσία: Alfred Hitchcock

Ντοκιμαντέρ για το τέλος του 2ου παγκοσμίου πολέμου. Το φιλμ είναι αποτέλεσμα της συνεργασίας μεταξύ του Βρετανικού Υπουργείου Πληροφοριών και του Αμερικάνικου Τμήματος Στρατιωτικής Πληροφόρησης. Παρέμεινε ημιτελής και έτσι κυκλοφόρησε.

Εδώ, ο μετρ του σιωπηλού και μη ορατού τρόμου (του μεγαλύτερου δηλ. σε ένταση ανθρώπινου φόβου), συμμετέχει (editing) μεταξύ άλλων σκηνοθετών στην καταγραφή αυτού που οι Ναζί προσπάθησαν να κρατήσουν αόρατο και ανείπωτο.

Οι σκηνές που καταγράφονται στο celluloid είναι εικόνες που όλοι – λίγο ως πολύ – έχουμε πέσει πάνω τους. Αποτελεί μια συλλογή από καταγραφές της κάμερας μέσα στα στρατόπεδα συγκέντρωσης των Dachau, Buchenwald, και Belsen, αλλά και άλλων λιγότερο γνωστών στρατοπέδων, αμέσως μετά την λήξη του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου, την άνοιξη του 1945. Στην ουσία παρακολουθούμε την εκκαθάριση των στρατοπέδων / σφαγείων, και την αποκάλυψη αυτών που οι Ναζί προσπάθησαν να καλύψουν. Όμως, το ντοκιμαντέρ αυτό είναι σφραγίδα μνήμης. Αν κατορθώσεις να το παρακολουθήσεις χωρίς να στρέψεις το βλέμμα σου αλλού θα μείνεις άφωνος, “γυμνός” και σοκαρισμένος,

Ο φακός γυρίζει μέσα στους χώρους των στρατοπέδων και ο θεατής δεν είναι εύκολο να αποδεχτεί ότι αυτό που καταγράφεται στο φιλμ είναι το πιο ταπεινό σημείο της ανθρώπινης φύσης, παράγωγο της θέλησης του ανθρώπου για δύναμη, εξουσία και κυριαρχία. Ο θεατής είναι αδύνατον να συνειδητοποιήσει ότι όσο κι αν ο πολιτισμός αναπτύσσεται είναι ανίκανος να συγκαλύψει το πιο μύχιο, το πιο σκοτεινό και οικτρό κομμάτι, της -εν δυνάμει- εγκληματικής ανθρώπινης φύσης. Απέναντι στις εικόνες αυτές δεν μπορείς να αποστασιοποιηθείς. Δεν υπάρχει καμία άμυνα για αυτό. Η πράξη του εγκλήματος είναι παράμετρος της συμπεριφοράς μας.

Το Memory of the Camps περιγράφει τη μηχανική του εγκλήματος, στην κορυφαία εφαρμογή της, την σχιζοφρένεια της ανθρώπινης υπόστασης εκφρασμένης στο αποτρόπαιο ολίσθημα της λογικής, την γενοκτονία. Το Memory of the Camps, “αναλύει” το ίζημα της ανθρώπινης αδυναμίας κάτω από την θεία σκέπη, “καταγράφει” το μίasma, το ανίερο.

Memory of the Camps: η έσχατη Ύβρις. Στις σκηνές του Memory of the Camps, είμαστε όλοι εκεί, όλοι ένοχοι, όλοι θύματα.

On line: <http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/camp/view/>

Europa – σκηνοθεσία: Λαρς Φον Τρίερ (1991)

Ένας ιδεαλιστής Αμερικανός, γερμανικής καταγωγής, έρχεται στη Γερμανία του 1945 και γίνεται άθελά του πiónι ανάμεσα σε δυο αντίπαλες ομάδες: μια οργάνωση νεοναζί και την αμερικανική κατασκοπία.

Europa Europa – σκηνοθεσία: Ανιέσκα Χόλαντ (1990)

Ένας νεαρός Εβραίος χωρίζεται από τους γονείς του στις αρχές του Β Παγκοσμίου Πολέμου. Για να επιβιώσει, παριστάνει τον ορφανό Γερμανό και βρίσκεται στην καρδιά της Γερμανίας. Εκεί θα ανακηρυχτεί ως ήρωας πολέμου και θα βρεθεί στη ναζιστική νεολαία.

The Boy in the Striped Pyjamas - Σκηνοθεσία: Mark Herman (2008)

Ο κόσμος των ενηλίκων... Σταθερά ακατανόητος από ένα αθώο μυαλό. Πόλεμος, ρατσισμός, αίσχη, απανθρωπιά. Πώς να τα χωρέσει ο νους ενός παιδιού; Στην αγγλοαμερικανική αυτή παραγωγή, βασισμένη στο ομώνυμο βιβλίο, ο θεατής είναι προορισμένος να δει όλο το οξύμωρο της ανθρώπινης φύσης σε μιάμιση ώρα. Πιο ρεαλιστικό αλλά και συναισθηματικό από το “Η Ζωή είναι Ωραία”, αλλά με το ίδιο πνεύμα, το “The Boy In The Stripped Pyjamas” μεταμορφώνει τον παραλογισμό της ενήλικης λογικής σε παιχνίδι μπροστά στα αθώα μάτια ενός παιδιού. Ο Bruno είναι γιος Γερμανού διοικητή κατά τον Β’ Παγκόσμιο Πόλεμο. Όταν λόγω της δουλειάς

του πατέρα του μετακομίζουν δίπλα στο στρατόπεδο αιχμαλώτων του Άουσβιτς, το ανήξερο αγόρι, με όρεξη για εξερεύνηση και παιχνίδι, θα φτάσει στην απαγορευμένη περιοχή και θα γίνει φίλος με έναν μικρό εβραίο που βρίσκεται από την άλλη μεριά του φράχτη. Η απαγορευμένη φίλια του γιου του κατακτητή με τον ανήλικο αιχμάλωτο, καθώς και οι οικογενειακές ισορροπίες στο σπίτι του διοικητή θα προκαλέσουν ένα ντόμινο εξελίξεων που αφήνουν με το στόμα ανοιχτό.

Η ειρωνεία του τίτλου της ταινίας αποδίδει την αντίθεση δύο κόσμων, που γεφυρώνονται από την ανυπαρξία προκαταλήψεων και στερεοτύπων στο μυαλό του ανθρώπου στην καθαρή του μορφή (δηλαδή ως παιδί). Ο νέος φίλος του Bruno δεν είναι τίποτα άλλο από ένα αγόρι που φοράει ριγωτές πιζάμες. Για την ενήλικη πραγματικότητα, είναι ένας κατώτερης φύσης άνθρωπος που στιγματίζεται ως εχθρός που πρέπει να εξαλειφθεί. Αυτό άλλωστε διδάσκεται ο Bruno και η αδερφή του από τον παιδαγωγό τους, σε ένα πανηγύρι προπαγάνδας που είναι τόσο χαρακτηριστική του τρόπου με τον οποίο περνάνε σε όλους μας ανόητες πεποιθήσεις απλά και μόνο επειδή μας κολακεύουν σαν έθνος ή σαν ανθρώπους και γίνονται άκριτα δεκτές παραδόσεις.

Νικώντας το Σκοτάδι – Σκηνοθεσία: Ανίεσκα Χόλαντ (2012)

Βασισμένη σε αληθινή ιστορία και με φόντο την εποχή του Ολοκαυτώματος, η ταινία αναπαριστά μέσα από διάφορους χαρακτήρες και καταστάσεις την ανθεκτικότητα της ανθρώπινης ύπαρξης και τον αγώνα που αυτή δίνει ωθούμενη από το ένστικτο της επιβίωσης. Βρισκόμαστε στην πόλη Λβιβ της Πολωνίας το Μάρτιο του 1943. Στο πλαίσιο μιας επιχείρησης εκκαθάρισης των γκέτο από τους Γερμανούς, κάποιοι εβραίοι κάτοικοι καταφέρνουν να ξεφύγουν και να κρυφτούν στους υπονόμους βρίσκοντας, έτσι, καταφύγιο κάτω από τη γη. Μέσα στην εξαθλίωση, τη φτώχεια και τη μιζέρια –που είναι επόμενη εν καιρώ πολέμου- ο Πολωνός Λέοπολντ Σόχα (Ρόμπερτ Βιεκίεβιτς) βρίσκει την ευκαιρία να κερδίσει χρήματα. Όντας δημοτικός υπάλληλος στις αποχετεύσεις και γνωρίζοντάς τις πολύ καλά, θα εκμεταλλευτεί αυτήν του την ιδιότητα βοηθώντας τους επιζήσαντες εβραίους, πηγαίνοντάς τους κάθε μέρα φαγητό, με κίνδυνο τη ζωή του. Το αντίτιμο, βέβαια, ήταν τα χρήματα που εξασφάλιζαν μια άνετη ζωή στην οικογένειά του.

Εμπνευσμένο από το βιβλίο του Ρόμπερτ Μαρσάλ «In the Sewers of Lvov: A Heroic Story of Survival from the Holocaust», το εγχείρημα αυτό της Χόλαντ περιγράφει τις συνθήκες ζωής ανδρών, γυναικών και παιδιών που έζησαν στο αηδιαστικό περιβάλλον των υπονόμων για μήνες καθώς και την πορεία ενός μικροαπατεώνα που εξελίσσεται σε ήρωα. Τα κίνητρα δράσης και τα όρια μεταξύ ιδιοτέλειας και ανιδιοτέλειας ή ανθρωπισμού σιγά-σιγά γίνονται θολά και αυτό αποτελεί ένα από τα πιο ενδιαφέροντα στοιχεία του φιλμ.

Come and See / Έλα να Δεις - Σκηνοθέτης: Έλεμ Κλίμοφ (1985)

Η ταινία βασίζεται στα πραγματικά γεγονότα τις ζωής του Άλεξ Αντάμωιτς, που πολέμησε με τη Ρωσία, στην Λευκορωσία το 1943 όταν οι Ναζί κατέλαβαν πάνω από 600 χωριά και εξολόθρευσαν τους κατοίκους τους. Ο τρόμος όπως τον είδαν τα μάτια ενός 13χρονου παιδιού, που εντάχθηκε στο αντάρτικο σώμα το οποίο όμως τον εγκατέλειψε. Μαζί με ένα κορίτσι που γνωρίζει γυρίζουν στο χωριό του που όμως έχει καταστραφεί. Επιστρέφοντας τα δυο παιδιά στο μέτωπο βρίσκονται σε ένα χωριό που βρίσκεται στο δρόμο των Ναζί.

Τα Παιδικά Χρόνια του Ιβάν / Ivan's Childhood - Σκηνοθέτης: Αντρέι Ταρκόφσκι(1962)

Η πρώτη μεγάλου μήκους ταινία του Αντρέι Ταρκόφσκι περιγράφει τη ζωή του 12χρονου Ιβάν στο Ανατολικό Μέτωπο, καθώς ύστερα από την απώλεια των γονιών του η εκδίκηση και ο πόλεμος αποτελεί γι' αυτόν τη μόνη επιθυμητή πραγματικότητα. Η ικανότητά του να ξεγλιστράει

μέσα στις εχθρικές γραμμές τον κάνει χρήσιμο στο στρατό, αλλά οι αποστολές του γίνονται ολοένα και πιο επικίνδυνες και έτσι απομακρύνεται από την πρώτη γραμμή. Ο Ιβάν αντιστέκεται και πείθει τους ανώτερούς του να τον αφήσουν να εκτελέσει μια τελευταία αποστολή.

Το Ταμπούρλο / The Tin Drum - Σκηνοθέτης: Βόλκερ Σλόντορφ (1979)

Στα τρίτα του γενέθλια ο μικρός Όσκαρ, παίρνει δώρο ένα ωραίο ταμπούρλο. Μικρός και αυθόρμητος καθώς ήταν υπόσχεται να μην μεγαλώσει ποτέ. Όποτε λοιπόν ο κόσμος γύρω του γινόταν δυσβάσταχτος ο Όσκαρ χτυπούσε το ταμπούρλο του. Βλέποντας την κατάσταση στη Γερμανία του '30 και του '40, ο Όσκαρ που κρατά την υπόσχεσή του και δε μεγαλώνει συνεχίζει να παίζει το ταμπούρλο του.

Αμερική: Απελευθέρωση από τον Φασισμό/America: Freedom to Fascism - Σκηνοθέτης: Ααρόν Ρούσο (2006)

Ένα ντοκιμαντέρ που αναζητά την σύνδεση μεταξύ είσπραξης του φόρου και η καταπάτηση των πολιτικών ελευθεριών στην Αμερική.

Ο Αληθινός Φασισμός / Obyknovennyy fashizm /Triumph Over Violence- Σκηνοθέτης: Μιχαήλ Ρομ (1965)

(Εμφανίζονται: Μάρλεν Ντίτριχ, Τζόζεφ Γκοέμπελς, Χέρμαν Γκούρινγκ, Αδόλφος Χίτλερ) Ντοκιμαντέρ με υλικό από τα πολεμικά αρχεία της ΕΣΣΔ, της Γερμανίας και της Πολωνίας, αλλά και από τα απόρρητα αρχεία του χιτλερικού υπουργείου προπαγάνδας και από τις ταινίες της Λένι Ρίφερνσταλ. Μια απόπειρα σπουδής του φασισμού από τη μια και μια προσπάθεια ερμηνείας του από την άλλη.

Η ΣΦΑΓΗ (Massaker) - Γαλλία, Γερμανία, Λίβανος - Σκηνοθεσία: Monika Borgmann, Lokman Slim, Hermann Theissen (2005 - 98')

Η Σφαγή είναι μια αποκαλυπτική μελέτη πάνω στη πρωτοφανή θηριωδία που συγκλόνισε Σάμπρα και Σατίλα. Σύμφωνα με την ισραηλινή κυβέρνηση στα Παλαιστινιακά στρατόπεδα γύρω από τη Βηρυτό υπήρχαν τρομοκράτες. Έτσι, στις 16 Σεπτεμβρίου του 1982 και ημέρα Πέμπτη ξεκίνησε ο πρωινός βομβαρδισμός. Παραστρατιωτικοί Φαλαγγίτες βίασαν, σκότωσαν και τραυμάτισαν μεγάλο αριθμό άοπλων πολιτών(παιδιών, γυναικών και ηλικιωμένων) στους χώρους των «κυκλωμένων και σφραγισμένων στρατοπέδων». Ακολούθησαν, μαζικές συλλήψεις και εξαφανίσεις. Έξι πρωταγωνιστές μιλούν με κρυμμένα τα πρόσωπα για την εμπλοκή τους στη σφαγή. Ομολογίες που λειτούργησαν και ψυχοθεραπευτικά στα μισοσκότεινα και άδεια δωμάτια των γυρισμάτων. Έξι αμετανόητοι ένοχοι που περιγράφουν, παραδέχονται, δικαιολογούνται μα που δε θα ζητήσουν ποτέ συγγνώμη.

ΜΟΛΩΧ (MOLOCH) - Ρωσία/Γερμανία - Σκηνοθεσία: Αλεξάντερ Σοκούροφ (1999 - 102 λεπτά)

Ψηλά, στις Άλπεις, ένα επιβλητικό, απρόσιτο σπίτι, στεγάζει τον άνθρωπο που κρατά την Εξουσία. Μια εξουσία που προκάλεσε ανείπωτες καταστροφές, αμέτρητες εκατόμβες. Πρόκειται για το Kleistenhaus, το ησυχαστήριο του Αδόλφου Χίτλερ. Ο Φύρερ, μαζί με την ερωμένη του Εύα Μπράουν, το ζεύγος Γκαίμπελς, τον Μάρτιν Μπόρμαν και άλλους επιφανείς Ναζί συνεργάτες του, περνάει μια ήσυχη μέρα. Ο μεγάλος Αλεξάντερ Σοκούροφ, τολμά για πρώτη φορά στην ιστορία του σινεμά, να παρουσιάσει τον Χίτλερ ως απλό άνθρωπο στην καθημερινότητά του, δημιουργώντας μια συγκλονιστική παραβολή για την εξουσία και τους υπηρέτες της.

MACHUCA - Σκηνοθεσία: ANDRES WOOD (2004)

Χιλή, 1973. Ο Ινφάντε κι ο Ματσούκα ζουν στο Σαντιάγκο, δυο εντεκάχρονα αγόρια από δυο κόσμους που χωρίζονται από ένα αόρατο κι όμως αδιαπέραστο τοίχος. Ο Ινφάντε ζει στην πλούσια καθωσπρέπει συνοικία, ο Ματσούκα στην τενεκεδούπολη λίγα τετράγωνα μακριά. Είναι μια εποχή, που κάποιοι, εμπνευσμένοι από την επαναστατική αύρα των ημερών, προσπαθούν να γκρεμίσουν τις διαχωριστικές γραμμές που χωρίζουν τους ανθρώπους. Ένας απ' αυτούς τους αισιόδοξους οραματιστές είναι κι ο Πατήρ Μάκενρω, ο διευθυντής ενός ιδιωτικού εκκλησιαστικού σχολείου. Με την υποστήριξη των γονιών των μαθητών του, δέχεται στο επιλεκτικό σχολείο του και παιδιά από πάμπτωχες οικογένειες της τενεκεδούπολης. Είναι αποφασισμένος να διδάξει στους μαθητές τον σεβασμό προς τον άνθρωπο. Ο Ματσούκα κι ο Ινφάντε βρίσκονται στην ίδια τάξη. Η φιλία τους θα τους οδηγήσει σε συναρπαστικές ανακαλύψεις και εκπλήξεις. Όμως, αυτή η προσπάθεια ενοποίησης των δυο κόσμων, πέρα από τα πρακτικά της προβλήματα, έρχεται αντιμέτωπη και με την ανοιχτή κοινωνική σύγκρουση που συνταράζει την Χιλιανή κοινωνία...

Night and Fog / Νύχτα και Καταχνιά - Σκηνοθέτης: Αλάν Ρενάι, Μισέλ Μπουκέ (αφηγητής) (1955)

Εμφανίζονται: Ρέιναρντ Χίντριχ, Χέινριχ Χίμλερ, Αδόλφος Χίτλερ (αρχειακό υλικό)
Μια απ' τις πιο ζωντανές απεικονίσεις του τρόμου των Στρατοπέδων Συγκέντρωσης των Ναζί. Γυρισμένο το 1955 και σε στρατόπεδα συγκέντρωσης στην Πολωνία, το ντοκιμαντέρ συνδυάζει νέο υλικό με αρχειακό ασπρόμαυρο, για να περιγράψει την ιστορία όχι μόνο των στρατοπέδων αλλά για να απεικονίσει τον τρόπο της σκληρής απανθρωπιάς.

Ο μεγάλος δικτάτωρ / The great dictator - ΗΠΑ - Ασπρόμαυρη - Σκηνοθεσία: Τσάρλι Τσάπλιν (1940 – 125')

(Καστ: Τσάρλι Τσάπλιν, Πολέτ Γκοντάρ, Τζακ Όκι, Μπίλι Γκίλμπερτ)

Συνήθως η ιστορία χρειάζεται απόσταση για να αποφανθεί σωστά. Πόσο παράξενο είναι λοιπόν το γεγονός ότι η σπουδαιότερη αντι-φασιστική ταινία όλων των εποχών γυρίστηκε στη δίνη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και παραμένει σπαραξικάρδια επίκαιρη μέχρι και σήμερα. Στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, ένας εβραίος κουρέας (Τσάρλι Τσάπλιν) τραυματίζεται πολεμώντας για το φανταστικό έθνος της Τομανία και μένει χρόνια σε ένα νοσοκομείο βετεράνων. Όταν επιστρέφει σπίτι, πολλά έχουν αλλάξει: Ο Αντενόνιτ Χίνκελ (επίσης, ο Τσάπλιν) έχει αποκτήσει απόλυτη δύναμη και έχει μετατρέψει την Τομανία σε μια αντισημιτική μηχανή πολέμου. Ενώ υπερασπίζεται το κουρείο του από μια επίθεση, ο κουρέας συναντά την όμορφη Χάνα (Πολέτ Γκοντάρ) και γίνεται ακούσια ο ήρωας του κινήματος αντίστασης που αναπτύσσεται στο γκέτο. Στο μεταξύ, ο Χίνκελ σχεδιάζει να κατακτήσει το γειτονικό έθνος του Όσερλιχ και να γίνει Παγκόσμιος Αυτοκράτορας. Λόγω της ομοιότητάς τους, οι δυνάμεις της Τομανίας μπερδεύουν τον κουρέα με τον τυραννικό Χίνκελ, γεγονός που οδηγεί τον εβραίο κουρέα να απονεύσει δικαιοσύνη απευθύνοντας στους πολίτες μία από τις πιο συγκινητικές ομιλίες που έχουν αποτυπωθεί σε φιλμ.

ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΙ ΤΩΝ ΟΝΕΙΡΩΝ ΣΟΥ / La Nina de tus Ojos - Σκηνοθεσία: Fernando Trueba (1998)

Είναι 1938, και ο Ισπανικός Εμφύλιος μαινεται. Η κινηματογραφική βιομηχανία της χώρας έχει χωριστεί κι' αυτή σε δύο στρατόπεδα, με τα στούντιο της Μαδρίτης να ανταγωνίζονται αυτά της Βαρκελώνης. Στα πλαίσια της συνεργασίας του Φράνκο με τον Χίτλερ, οι Γερμανοί προσκαλούν

μια ομάδα δημιουργών στο Βερολίνο, για να γυρίσουν το δημοφιλές μουσικό δράμα "Το Κορίτσι των Ονείρων σου" σε δύο κινηματογραφικές εκδοχές, μία στα ισπανικά και μία στα γερμανικά. Ευτυχώς που αφήνουν πίσω τους τον πόλεμο, οι Ισπανοί με επικεφαλής τον σκηνοθέτη Μπλάς Φοντιβέρος αρχίζουν γυρίσματα στο χιτλερικό Βερολίνο. Σύντομα όμως ανακαλύπτουν ότι ήρθαν από τον έναν πόλεμο στον άλλον, και ότι η φιλοξενία που δείχνει ο Υπουργός Προπαγάνδας, Γκαίμπελς, έχει περισσότερο να κάνει με τα θέλητρα της πρωταγωνίστριας Μακαρένα Γκρανάδα. Από την άλλη, οι μόνοι κομπάρσοι που βρίσκουν και μοιάζουν με Ανδαλουσιανούς, είναι τσιγγάνοι σε στρατόπεδο συγκέντρωσης. Η αμφιβολία αρχίζει να ριζώνει μέσα τους, καθώς σκέφτονται πια ότι ίσως η ίδια η ζωή έχει περισσότερη σημασία από μία ταινία.

PUNISHMENT PARK - ΗΠΑ — Σενάριο/Σκηνοθεσία: Peter Watkins (1971 – 88 λεπτά)

Το «Punishment Park» είναι η πιο γνωστή ταινία του Watkins και αποτελεί ένα αριστούργημα του σινεμά βεριτέ. Η μελέτη του Watkins για τις κοινωνικές αναταραχές στις Ηνωμένες Πολιτείες κατά τη διάρκεια του πολέμου στο Βιετνάμ, βρίσκει τη διοίκηση του Νίξον να ιδρύει κέντρα αναμόρφωσης για τους διαφωνούντες: ειρηνιστές, φοιτητές, έγχρωμους ακτιβιστές κι άλλα «διασπαστικά» στοιχεία της κοινωνίας. Επικαλούμενη την εξουσία που της παραχωρεί ο Νόμος Μακ Κάραν του 1950, η κυβέρνηση στέλνει τους διαφωνούντες στο Εθνικό Πάρκο Τιμωρίας, όπου οι φυλακισμένοι πρέπει να διασχίσουν την έρημο της Καλιφόρνια χωρίς φαγητό και νερό, την ίδια στιγμή που οπλισμένοι άντρες της εθνικής φρουράς τους καταδιώκουν. Στην ταινία συμμετέχουν ερασιτέχνες ηθοποιοί, οι οποίοι αυτοσχεδίασαν τους ρόλους τους, εκφράζοντας τις δικές τους πολιτικές πεποιθήσεις. Το αποτέλεσμα ήταν τόσο ρεαλιστικό και γεμάτο ένταση, που σε κάποιο σημείο ο Watkins φοβήθηκε ότι οι ηθοποιοί με το ρόλο των αντρών της εθνοφρουράς είχαν οπλίσει τα όπλα τους με αληθινά πυρά! Αξίζει να σημειωθεί πως ο υπεύθυνος ήχου της ταινίας ήταν ο Μάικλ Μουρ, πασίγνωστος σήμερα σκηνοθέτης ντοκιμαντέρ, το έργο του οποίου είναι σαφώς επηρεασμένο από τον Peter Watkins.

ΡΩΜΗ, ΑΝΟΧΥΡΩΤΗ ΠΟΛΗ - Σκηνοθεσία: Ρομπέρτο Ροσελίνι (1945)

Στην πρώτη μεγάλο μήκους ταινία του σκηνοθέτη παρακολουθούμε τις περιπέτειες μιας ομάδας αντιστασιακών εναντίον των ναζιστών στη Ρώμη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Πρόκειται για μια ταινία-σταθμό στην ιστορία του κινηματογράφου, γυρισμένη αμέσως μετά το τέλος του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου. Φιλμ μανιφέστο και ορόσημο του νεορεαλισμού, με εκπληκτικές ερμηνείες.

TAXI - ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Κάρλος Σάουρα (1996)

Νεαρό κορίτσι, που αποτυγχάνει στις εξετάσεις της, αναγκάζεται από τον πατέρα της να μάθει να οδηγεί ταξί. Με τον καιρό, όμως, ανακαλύπτει ότι ο πατέρας της και ο νεαρός φίλος της ανήκουν σε συμμορία ακροδεξιών οδηγών ταξί που δολοφονούν περιθωριακούς, μετανάστες, ομοφυλοφίλους, τραβεστί και έγχρωμους για να "καθαρίσουν την Ισπανία από τα σκουπίδια".

The Guernika / Η Γκερνίκα – Ασπρόμαυρη - Σκηνοθεσία: Αλέν Ρενέ (1959)

Αυτό που συνέβη στις 26 Απριλίου του 1937, κλόνισε την παγκόσμια κοινή γνώμη: Τα γερμανικά αεροπλάνα βομβάρδισαν την βασιική πόλη Γκερνίκα. Η ευαισθησία ενός καλλιτέχνη όπως ο Πικάσο δεν μπορούσε να μείνει ανεπηρέαστη και έτσι δημιουργήθηκε ένας από τους πιο γνωστούς πίνακες του που φέρει το όνομα της πόλης. Ο πίνακας, βασισμένος στο συγκεκριμένο συμβάν αποτέλεσε μια παγκόσμια κατακραυγή εναντίον του τρόμου του πολέμου.

ΤΟ ΑΣΤΕΡΙ / The Star - Ρωσία –Σκηνοθεσία: Nikolai Lebedev (2002 - 93')

Είναι καλοκαίρι του 1944. Στο Πολωνικό Μέτωπο που χωρίζει τα Γερμανικά και Σοβιετικά στρατόπεδα, μια ανιχνευτική ομάδα του Κόκκινου Στρατού με το κωδικό όνομα «Αστέρι» αποστέλλεται στο μετόπισθεν του εχθρού για να κατασκοπεύσει τις κινήσεις του γερμανικού στρατεύματος. Έχοντας γνώση ότι δύο ομάδες που στάλθηκαν για τον ίδιο σκοπό συνελήφθηκαν και εξαφανίστηκαν χωρίς να αφήσουν ίχνη, οι γενναίοι άντρες «Του Αστεριού» θα δώσουν μια απελπισμένη μάχη επιβίωσης. Θα βιώσουν τη φρίκη του πολέμου, αλλά και τα ευγενή ανθρώπινα συναισθήματα που μπορούν να ξεπηδήσουν ακόμα και στις πιο σκληρές καταστάσεις και θα επιδείξουν τον ύψιστο βαθμό αυτοθυσίας για τη διαφύλαξη ενός ανώτερου ιδανικού.

ΖΟΓΙΑ - Ασπρόμαυρη -Σκηνοθεσία: Λεφ Άρνσταμ (1945 - Διάρκεια: 85')

Μια από τις πιο φημισμένες σοβιετικές ταινίες της χρυσής εποχής του σοσιαλιστικού ρεαλισμού, που αφηγείται τη ζωή της Ζόγια Κοσμοντεμυγιάνσκαγια, ηρωίδας του αντιφασιστικού αγώνα που απαγχονίστηκε σε ηλικία μόλις 18 ετών από τους Γερμανούς. Η Ζόγια γεννήθηκε τη μέρα που πέθανε ο Λένιν. Τα παιδικά της χρόνια συμπίπτουν με την οικόδομη του σοσιαλισμού και τη δημιουργία του σύγχρονου βιομηχανικού σοβιετικού κράτους. Από μικρή θα δείξει κλίση στο διάβασμα και κυρίως για βιβλία της Ιστορίας και της κλασικής ρωσικής λογοτεχνίας. Ο θάνατος του πατέρα ενός συμμαθητή και φίλου της στον Εμφύλιο Πόλεμο της Ισπανίας θα της αποκαλύψει μια άλλη πραγματικότητα, τον κίνδυνο του φασισμού, αλλά ταυτόχρονα θα εμπεδώσει μέσα της την έννοια του καθήκοντος και της αγάπης προς την πατρίδα που μπορεί να φτάσει ως την ύστατη αυτοθυσία. Θα γίνει ένα από τα πιο δραστήρια μέλη της Κομμουνιστικής Νεολαίας κι όταν ξεσπάσει ο πόλεμος θα ζητήσει να πάει στα μετόπισθεν μαζί με τους παρτιζάνους. Θα συλληφθεί σε μια απόπειρα σαμποτάζ, θα βασανισθεί άγρια και θα απαγχονισθεί. Η Ζόγια είχε την τύχη ή την ατυχία να γεννηθεί σε μια εποχή ταραγμένη και σ' ένα νεοϊδρυθέν καθεστώς που είχε ανάγκη από ήρωες, άτομα με αποφασιστικότητα, θάρρος κι αυταπάρνηση, έτοιμα να θυσιαστούν για τον Κομμουνισμό, το Κόμμα, την Πατρίδα. Δεν ήταν μια περίοδος με πολλές επιλογές κι η προσωπική ευτυχία συνέπιπτε με τη συλλογική. Ο πόλεμος με την Γερμανία όξυνε ακόμα περισσότερο τα πράγματα κι έκανε πιο επιτακτική ανάγκη την αφοσίωση στο Κόμμα. Ας μη ξεχνάμε ότι η ταινία γυρίστηκε προτού τελειώσει ο πόλεμος κι ότι ο διδακτικός και ηρωικός χαρακτήρας της είχε μια άμεση πρακτική χρησιμότητα. Ωστόσο η Ζόγια ξεχωρίζει από άλλες κοινές προπαγανδιστικές ταινίες, με τη δύναμη των εικόνων της και την πλαστικότητα των κάδρων της. Οι σκηνές του βασανισμού της Ζόγια που σέρνεται μισόγυμνη στα χιόνια, έχουν πάνω τους κάτι το σχεδόν θρησκευτικό και πλησιάζουν τη χριστιανική εικονογραφία. Το φάντασμα του Ντράγιερ και του Πάθους της Ζαν ντ' Αρκ ίσταται πάνω από την ταινία και η γεμάτη αυταπάρνηση, αλλά και παιδική πραότητα, μορφή της Ζόγια θυμίζει την Φαλκονέτι. Τέλος η μουσική του Σοστάκοβιτς εντείνει τη δραματική διάσταση αυτών των εικόνων, που αποθανατίζουν τη ζωή μιας ηρωίδας έξω από τα κοινά δεδομένα, η οποία εξέφρασε όσο κανείς άλλος την εποχή της.

ΗΜΙΧΡΟΝΟ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ / TRETNN TANM - Σκηνοθεσία: Ευγένι Καρέλοφ (1960 Διάρκεια: 80')

Πρόκειται για μια αληθινή ιστορία που συνέβη το καλοκαίρι του 1942 στην κατεχόμενη από τους Ναζί Ουκρανία. Ο Γερμανός διοικητής θέλοντας να «συσφίξει» τις σχέσεις των στρατευμάτων κατοχής με τους ντόπιους, αποφάσισε να διοργανώσει έναν ποδοσφαιρικό αγώνα. Συγκέντρωσε λοιπόν όλους τους αιχμαλώτους πολέμου που ήταν ποδοσφαιριστές, τους έντυσε, τους έδωσε δελτία τροφής και τους υποσχέθηκε ότι θα τους αφήσει τελείως ελεύθερους μετά το

τέλος του αγώνα. Οι Σοβιετικοί έχουν στην αρχή ενδοιασμούς αν θα πρέπει να συμμετάσχουν σ' αυτή την καθαρά προπαγανδιστική εκδήλωση, όπου η ήττα τους είναι προδικασμένη. Αντίπαλοι τους είναι γερά εκπαιδευμένοι Γερμανοί, πρωταθλητές της μπάλας, ενώ αυτοί δεν έχουν συνέλθει ακόμα από τις κακουχίες των στρατοπέδων συγκέντρωσης, είναι απροπτόνητοι και δεν έχουν ακόμα τη συνείδηση της ομάδας. Μια προσπάθεια τους να δραπετεύσουν πέφτει στο κενό. Αποφασίζουν τότε ν' αγωνιστούν και ενισχύουν την ομάδα τους με μερικούς ντόπιους παίκτες. Και η μεγάλη στιγμή έρχεται. Στο πρώτο ημίχρονο οι Γερμανοί προηγούνται σταθερά, στην αρχή όμως του δεύτερου οι Σοβιετικοί περνούν στην αντεπίθεση και γρήγορα ισοφαρίζουν το σκορ. Εξοργισμένος ο Γερμανός διοικητής στέλνει τηλεσίγραφο ότι αν οι Σοβιετικοί νικήσουν θα εκτελεστούν αμέσως μετά το τέλος του αγώνα. Το όραμα της ελευθερίας μεταβάλλεται ξαφνικά σ' έναν εφιάλη, που συμπαρασύρει και τους πολίτες ποδοσφαιριστές. Το κοινό από τις κερκίδες, που αγνοεί τη γερμανική διαταγή, κραυγάζει για τη νίκη. Τα τελευταία λεπτά περνούν και οι παίκτες πρέπει ν' αποφασίσουν για την έκβαση του ματς που γίνεται κατά κυριολεξία ένας αγώνας ζωής και θανάτου. Γυρισμένη μ' εξαιρετική απλότητα, χωρίς κραυγαλέους ρητορισμούς, η διάσημη αυτή ταινία του Καρέλοφ, αφηγείται τους ηθικούς ενδοιασμούς των πρώην αιχμαλώτων πολέμου να συμμετάσχουν σ' ένα ναζιστικό πανηγύρι και την ακλόνητη απόφαση τους στη συνέχεια να φτάσουν τον αγώνα μέχρι τέλους. Ο σχετικά αργός ρυθμός του πρώτου μέρους δίνει γρήγορα τη θέση του σ' ένα γεμάτο ένταση ποδοσφαιρικό αγώνα, που το μεγάλο αστέρι του είναι, ιστορική αδεΐα, ο μεγάλος Λεβ Γιασίν, ένας από τους πιο θρυλικούς τερματοφύλακες που πέρασαν ποτέ από την ιστορία του ποδοσφαίρου. Η επιτυχία της ταινίας ήταν τόσο μεγάλη, ώστε αμέσως μετά ο Ζόλταν Φάμπρι να γυρίσει τα Δύο ημίχρονα στην κόλαση (1962), ενώ πρόσφατα ο Τζων Χιούστον εμπνεύστηκε απ' το ίδιο περιστατικό για τη Μεγάλη απόδραση των Ν, που όμως παρά την παρουσία μεγάλων ονομάτων του ποδοσφαίρου δεν κατάφερε να έχει την αμεσότητα, τη δραματική ένταση και την επιτυχία του Ημίχρονου του θανάτου

ΤΟ ΟΥΡΑΝΙΟ ΤΟΞΟ - Σκηνοθεσία: Μαρκ Ντονσκόι RADOUGA (Έτος: 1943 - Διάρκεια: 95' - Βραβεία: Βραβείο Λένιν 1944 και Στάλιν 1946)

Το Ουράνιο τόξο που γυρίστηκε στο ψυχорράγημα του ναζισμού, στάθηκε η μεγαλύτερη επιτυχία του σοβιετικού κινηματογράφου μετά το τέλος του πολέμου. Ο πρόξενος των ΗΠΑ στη Μόσχα έστειλε μια κόπια ειδικά στο Ρούζβελτ, ενώ εκατομμύρια θεατές σ' ολόκληρο τον κόσμο έκαναν ουρές έξω από τους κινηματογράφους, για να δουν τούτο το συγκλονιστικό χρονικό των μαρτυριών κι αγώνων ενός ουκρανικού χωριού κάτω από τη γερμανική κατοχή. Ο Μαρκ Ντονσκόι αποφεύγοντας το ρητορικό μονοδιάστατο και μανιχειριστικό πνεύμα των αντιναζιστικών προπαγανδιστικών ταινιών του σοσιαλιστικού ρεαλισμού, έδωσε στην ιστορία του τις διαστάσεις ενός αυθεντικού πάθους. Η επιτυχία της ταινίας εξηγείται εν μέρει από το ρεαλισμό και την αμεσότητα των περιγραφόμενων καταστάσεων, αλλά κυρίως από το γεγονός ότι ο Ντονσκόι προσέγγισε το θέμα με μια μοναδική δραματουργική δύναμη και λυρική διάσταση, που έκαναν πολλές σκηνές αλησμόνητες. Διαβάζοντας κανείς τις κριτικές της εποχής στέκεται σε μια κοινή διαπίστωση: «ποτέ στο σινεμά δεν είδαμε κάτι παρόμοιο», κι η φράση αυτή μιλά από μόνη της για την εντύπωση που άφησε η ταινία στο κοινό της εποχής της. Ο μελλοντικός σκηνοθέτης του νεορεαλισμού Τζουζέπε ντε Σάντις γράφει το 1945: «Το Ουράνιο τόξο είναι ένα αυθεντικό ποιητικό έργο, ένα αριστούργημα που σπάνια βλέπουμε στον Κινηματογράφο. Για να βρούμε κάτι παρόμοιο στην παγκόσμια τέχνη θα πρέπει ν' ανατρέξουμε μέχρι το Θωρηκτό Ποτέμκιν, το Βαριετέ, την Τραγωδία του ανθρακωρυχείου και τη Μεγάλη χίμαιρα. Ναι, υπάρχουν πολύ λίγα παραδείγματα έργων τόσο πλούσιων σε λυρισμό, τραγική αίσθηση και τέχνη. Αυτό που διαπερνά όλη την ταινία είναι το μίσος των κατοίκων ενός ουκρανικού χωριού για τον Ναζί κατακτητή ο οποίος πήρε τα σπίτια τους, βίασε

τις γυναίκες τους, σκότωσε τα παιδιά τους και λεηλάτησε τα υπάρχοντά τους. Η συγκινησιακή δύναμη του Ουράνιου τόξου, το πάθος του, βρίσκεται μέσα σ' αυτό το ιερό μίσος. Ένα άλλο ενδιαφέρον στοιχείο της ταινίας είναι ότι δεν υπάρχουν δευτερεύοντα πρόσωπα, αλλά τα πάντα συγκροτούν ένα ενιαίο σύνολο. Η σκηνή όπου μια μητέρα και τα παιδιά της ποδοπατούν το χώμα πάνω από τον κρυφό τάφο ενός παιδιού, δεν έχει παρόμοιο της στην ιστορία του κινηματογράφου. Αυτά τα εξαντλημένα παιδιά δεν πολυκαταλαβαίνουν τι τους συμβαίνει, τι κάνουν. Και με τις κινήσεις τους μοιάζουν σαν να νανουρίζουν ένα ζωντανό παιδί. Η σκηνή επίσης των αιχμαλώτων διακρίνεται από μια παρόμοια μεγαλοπρέπεια. Είναι ο θρίαμβος της απέραντης αγάπης για την πατρίδα, απέναντι στο εξίσου απέραντο μίσος για τον εχθρό. Απ' αυτά τα δύο λάιτ-μο-τίβ που διαπερνούν την ταινία, απορρέει όλο το τραγικό στοιχείο, η ποίηση και η δύναμη της. Υπάρχουν στο Ουράνιο τόξο άτομα που δεν λένε ούτε μια λέξη κι όμως η σιωπή τους είναι τόσο εύγλωπτη. Πεθαίνουν χωρίς να πουν τίποτα, όπως αγάπησαν κι όπως μίσησαν». Το Ουράνιο τόξο είναι μια από τις λίγες γνωστές σοβιετικές ταινίες που θίγουν το θέμα των συνεργατών των Γερμανών. Για τον Ντονσκόι το θλιβερό αυτό φαινόμενο αποτελεί μια πλευρά της ιστορικής πραγματικότητας που δεν πρέπει ν' αποσιωπηθεί. Η τόλμη αυτή του σκηνοθέτη θα του κοστίσει τρία χρόνια αργότερα, την απαγόρευση μιας ταινίας και θα τον ρίξει σε δυσμένεια. Όμως στο Ουράνιο τόξο έχει ακόμα τις δυνατότητες να μιλά όπως ακριβώς θέλει, χαρίζοντας στο παγκόσμιο κοινό ένα αδιαφιλονίκητο αριστούργημα που παραμένει κλασικό μέχρι σήμερα.

Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΣΤΑΛΙΝΓΚΡΑΝΤ - Σκηνοθεσία: Σ. Πουμιάνσκαια - Σενάριο: Σ. Ντρομπασένκο - Αφηγητής: Λ. Χμάρα (1973)

Η ταινία περιγράφει την πιο δύσκολη για την Σοβιετική Ένωση περίοδο του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου, την μάχη του Στάλινγκραντ και την ανταπόκριση των συμμάχων. Στην ταινία χρησιμοποιήθηκε υλικό από το κεντρικό αρχείο Κρατικού Κέντρου Κινηματογραφίας και Ραδιοφωνίας και γερμανικά ντοκιμαντέρ.

Ο ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΤΟΥ ΚΟΥΡΣΚ - Σενάριο/Σκηνοθεσία: Β. Βερμισεβα, Α. Μαριάμοβ - Αφηγητής: Β. Τατάρσκι (1983)

Την περίοδο από της 5 Ιουλίου 1943 έως της 25 Αυγούστου 1943 έγινε μία από τις πιο αιματηρές μάχες του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου στην περιοχή του Κούρσκ. Περιλαμβάνει ιστορικά ντοκουμέντα και αναμνήσεις των στρατιωτών.

Η ΠΑΡΕΛΑΣΗ ΤΗΣ ΝΙΚΗΣ - Σενάριο/Σκηνοθεσία: Β. Μπελιάεβ, Ι Βένζερ, Ι Ποσσέλσκι - Αφηγητής: Λ. Χμάρα (1984)

Μόσχα 1945, Κόκκινη Πλατεία, 1945

Ιστορική απεικόνιση της διάσημης παρέλασης της νίκης στην Κόκκινη Πλατεία της Μόσχα, με την παρουσία της Κυβέρνησης και ξένων διπλωματικών αρχών.

Η ΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ, USSR – Ασπρόμαυρο - Σκηνοθεσία: Γιούρι Ράιζμαν (1945- 72') Βραβείο καλύτερης ταινίας μικρού μήκους -Φεστιβάλ Καννών 1946

Το ντοκιμαντέρ αποτελεί περίληψη των εκατοντάδων μέτρων φιλμ που γυρίστηκαν κατά τη διάρκεια του πολέμου και ειδικά των τελευταίων εβδομάδων της μάχης ενάντια στη Ναζιστική Γερμανία. Αντικατοπτρίζεται με μεγάλη ακρίβεια η σοβαρότητα και η απόγνωση των ανθρώπων μπροστά στη λαίλαπα του πολέμου και εξηγείται η στρατηγική του κόκκινου στρατού και πως αυτή οδήγησε στην πτώση του Βερολίνου. Η ταινία αυτή αποτελεί ένα πολύτιμο έγγραφο για μια από τις χειρότερες καταστροφές της εποχής μας.

Sophie Scholl: Die Letzten Tage / Οι Τελευταίες Ημέρες της Sophie Scholl – Γερμανία - ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Μαρκ Ρόθμουντ (2005 - Διάρκεια: 114')

Στις αρχές του 1943, κατόπιν των πρώτων μεγάλων ηττών των γερμανικών δυνάμεων στο ανατολικό μέτωπο, στην χώρα αρχίζουν να δημιουργούνται οι αρχικοί αντιστασιακοί πυρήνες, ενάντια στην παντοκρατορία του Χίτλερ. Βασικό κομμάτι της αντίδρασης αποτελούν οι φοιτητές του Πανεπιστημίου του Μονάχου, που ιδρύοντας την οργάνωση Λευκό Ρόδο, με ειρηνικό τρόπο προσπαθούν να ξυπνήσουν τον κοιμώμενο κάτω από την επιρροή της Σβάστικής, Γερμανικό λαό. Μαχητικότερο μέλος της σπουδαστικής ομάδας αντίστασης, η εικοσιεξάχρονη Σόφι Σολ, που δείχνει ικανή να προσφέρει και την ίδια της την ζωή για να προασπίσει τα ιδανικά της.

Αουσβιτς – Σκηνοθέτης: Uwe Boll (2010)

Η ταινία περιγράφει την φρίκη των στρατοπέδων συγκέντρωσης με τον πλέον ωμό τρόπο. Μάλιστα, οι κριτικοί ανέφεραν πως δεν θα παραστούν στην προβολή της, την ερχόμενη Ο σκηνοθέτης παρουσιάζει γυμνούς ανθρώπους να πεθαίνουν σε θαλάμους αερίων και μετά να καίνε τις σορούς ή να τους βγάζουν τα δόντια με τανάλια. Αν και πολλοί κατέκριναν τον σκηνοθέτη για την ωμότητά του, ο Boll υπεραμύνθηκε της ταινίας επισημαίνοντας: «για αρκετό καιρό οι παραγωγοί ταινιών σχετικά με το Άουσβιτς έχουν δείξει στο κοινό μια πιο μαλακή εικόνα για το Ολοκαύτωμα. Δεν ήταν έτσι όμως τα πράγματα, ήταν κόλαση και αυτό δείχνω ακριβώς».

ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΤΑΙΝΙΩΝ

ΤΑΙΝΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟ
ΚΕΝΤΡΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ
Πανεπιστημίου 10, 10671, Αθήνα
ΤΗΛ.: 210 3648007, 210 3631733
FAX: 210 3614336
E-mail: info@gfc.gr
<http://www.gfc.gr>

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Λεφ. Αλεξάνδρας 9, 11473, Αθήνα
ΤΗΛ.: 210 8706021
FAX: 210 6431004
E-mail: kalafata-education@filmfestival.gr
<http://www.filmfestival.gr>

ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ
Κανάρη 1, 10671, Αθήνα
ΤΗΛ.: 210 3612046, 210 3609695
FAX: 210 3628468
E-mail: tain@otenet.gr
<http://www.tte.gr>

ΕΝΩΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ
ΚΑΙ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ
Βαλτετσίου 25, Αθήνα
ΤΗΛ.: 210 3602379, 210 3615675
FAX: 210 3616442
E-mail: etekt-ot@ath.forthnet.gr

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ
Ζωοδόχου Πηγής 99, Αθήνα
ΤΗΛ.: 210 3845039
E-mail: agora@ectc.gr
<http://www.agoramed.gr>

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΝΕΟΥΣ
ΝΕΑΝΙΚΟ ΠΛΑΝΟ
Ρόδου 18, 11252, Αθήνα
ΤΗΛ.: 210 8664470, 210 8664030
E-mail: camerazizanio@olympiafest.gr
<http://www.olympiafest.gr>